

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL MACIEJ SZPUNAR
prezentate la 17 decembrie 2020¹

Cauza C-597/19

Mircom International Content Management & Consulting (M.I.C.M.) Limited
împotriva
Telenet BVBA,
cu participarea:
Proximus NV,
Scarlet Belgium NV

[cerere de decizie preliminară formulată de ondernemingsrechtbank Antwerpen (Tribunalul Comercial din Antwerpen, Belgia)]

„Trimitere preliminară – Proprietate intelectuală – Dreptul de autor și drepturile conexe – Directiva 2001/29/CE – Articolul 3 alineatul (1) – Noțiunea de «comunicare publică» – Descărcarea prin intermediul unei rețele de la utilizator la utilizator (*peer-to-peer*) a unui fișier care conține o operă protejată și punerea la dispoziție concomitentă a unor segmente ale acestui fișier pentru a fi încărcate de alți utilizatori – Directiva 2004/48/CE – Articolul 3 alineatul (2) – Utilizare abuzivă a măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație – Articolul 4 – Persoane îndreptățite să solicite aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație – Articolul 8 – Dreptul la informare – Articolul 13 – Noțiunea de «prejudiciu» – Regulamentul (UE) 2016/679 – Articolul 6 alineatul (1) litera (f) – Protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal – Legalitatea prelucrării – Drepturi fundamentale – Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolele 7 și 8, precum și articolul 17 alineatul (2)”

Introducere

1. Fenomenul de partajare a operelor protejate prin dreptul de autor și drepturile conexe pe rețele de tipul *peer-to-peer* fără consimțământul titularilor acestor drepturi este, pentru creatori și pentru industria culturii și a divertismentului, una dintre cele mai mari problematice legate de internet. Acest fenomen capătă dimensiuni considerabile și generează pierderi care se ridică la miliarde în fiecare an². În plus, este extrem de dificil de combătut, mai ales din cauza caracterului descentralizat al acestor rețele și a unui anumit sprijin popular pentru ideea accesului liber la cultură și divertisment. În consecință, nu este surprinzător că survin în mod constant chestiuni juridice noi cu privire la acesta.

¹ Limba originală: franceza.

² Pentru estimări recente, a se vedea Blackburn, D., Eisenach, J. A., Harrison Jr., D., „Impacts of Digital Video Piracy on the U. S. Economy”, iunie 2019, studiu comandat de U. S. Chamber of Commerce (Camera de comerț, Statele Unite).

2. Curtea a avut deja ocazia de a statua că punerea la dispoziție și gestionarea unei platforme de partajare pe internet care permite utilizatorilor acestei platforme să localizeze operele protejate prin dreptul de autor și să le partajeze în cadrul unei rețele *peer-to-peer* constituie o comunicare a acestor opere către public atunci când acestea au fost puse la dispoziție pe acea rețea fără consimțământul titularilor drepturilor de autor³. Cu toate acestea, se dovedește că o chestiune mult mai importantă ridică de asemenea probleme: utilizatorii unei rețele *peer-to-peer* săvârșesc ei înșiși acte de comunicare către public? Deși la prima vedere un răspuns afirmativ pare evident, argumente inteligente întemeiate pe particularitățile tehnice ale funcționării acestor rețele permit să se susțină contrariul. Accesul a mii de oameni la opere fără a plăti prețul lor ar constitui atunci un miracol. În prezenta cauză, Curtea va avea ocazia să clarifice acest aspect.

3. Având în vedere aceste dificultăți juridice, anumiți titulari ai drepturilor de autor și drepturilor conexe decid să le plătească cu aceeași monedă utilizatorilor rețelelor *peer-to-peer*. Companii sau firme de avocatură specializate dobândesc drepturi limitate de exploatare a operelor cu singurul scop de a putea folosi proceduri legale pentru a obține numele și adresele acestor utilizatori, după ce au identificat anterior adresele IP ale conexiunilor lor la internet. Ulterior, sunt trimise acestor utilizatori cereri în despăgubire pentru pretinse daune suferite de aceste companii, sub amenințarea unor acțiuni în justiție. Cu toate acestea, de cele mai multe ori, în loc să se intenteze acțiuni în justiție la instanțele judecătorești, aceste companii propun o înțelegere amiabilă, în schimbul plății unei sume care, deși depășește uneori prejudiciul efectiv, este cu mult mai mică decât despăgubirile care ar putea fi solicitate în instanță. Astfel, chiar dacă numai o fracțiune dintre persoanele contactate sunt de acord să plătească, companiile în cauză pot obține astfel venituri care să le depășească uneori pe cele provenite din exploatarea legală a operelor, venituri pe care le împart după aceea cu titularii drepturilor asupra acestor opere.

4. Chiar dacă mecanismul este, la propriu vorbind, legal, acesta echivalează cu exploatarea nu a drepturilor economice ale autorului, ci a încălcării acestor drepturi, creând astfel o sursă de venit bazată pe încălcarea dreptului. Dreptul de autor este astfel deturnat de la obiectivele sale și utilizat, ba chiar abuzat, în scopuri care îi sunt străine.

5. O companie care face acest lucru este adesea menționată în doctrină drept un „*troll* al drepturilor de autor” (*copyright troll*)⁴. Sistemul juridic din Statele Unite pare a fi în mod deosebit favorabil *troll*-ilor drepturilor de autor, dar fenomenul este de asemenea prezent în mai multe state membre ale Uniunii Europene. În prezenta cauză, Curtea este chemată să răspundă la întrebarea în ce măsură sistemul de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală instituit în dreptul Uniunii permite sau impune luarea în considerare a unei astfel de utilizări abuzive, dacă este dovedită, cu ocazia aplicării instrumentelor juridice pe care le conține acest sistem.

6. Acest răspuns va trebui să ia în considerare legătura dintre, pe de o parte, protecția jurisdicțională necesară a drepturilor de proprietate intelectuală și, pe de altă parte, protecția datelor cu caracter personal ale eventualilor contravenienți.

³ Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein (C-610/15, EU:C:2017:456, dispozitiv).

⁴ Dacă noțiunea de *trolling* al drepturilor de autor este utilizată în principal în contextul încălcărilor săvârșite pe internet, însăși ideea de a abuza de drepturile de autor pentru a obține despăgubiri precedă internetul cu mai bine de un secol: primul „*troll* al drepturilor de autor *avant la lettre*” enumerat în doctrină este un anume Thomas Wall, care a activat în Regatul Unit în anii 1870; a se vedea în special Greenberg, B.A., „Copyright Trolls and Presumptively Fair Uses”, *University of Colorado Law Review*, 2014, nr. 85, p. 53-128, în special p. 63. Fenomenul nu se limitează doar la dreptul de autor și este bine cunoscut în special în dreptul brevetelor.

Cadrul juridic

7. Cererea de decizie preliminară din prezenta cauză nu conține nicio descriere a cadrului juridic național. Prin urmare, ne vom limita în această parte a concluziilor la prezentarea cadrului juridic al Uniunii. În consecință, revine instanței de trimitere să adapteze interpretarea dată de Curte acestui drept la propriul cadru juridic național.

Dreptul proprietății intelectuale

8. Potrivit articolului 3 alineatul (1) și alineatul (2) litera (c) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională⁵:

„(1) Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorilor de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.

(2) Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice punerea la dispoziția publicului, prin cablu sau fără cablu, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment:

[...]

(c) pentru producătorii primelor fixări ale filmelor, a originalului și copiilor filmelor lor;

[...]”

9. În conformitate cu articolul 8 din această directivă:

„(1) Statele membre prevăd sancțiuni și căi de atac adecvate cu privire la nerespectarea drepturilor și obligațiilor prevăzute prin prezenta directivă și adoptă toate măsurile necesare pentru a asigura aplicarea acestora. Sancțiunile astfel stabilite sunt eficiente, proporționale și disuasive.

(2) Fiecare stat membru adoptă măsurile necesare pentru a permite titularilor de drepturi ale căror interese sunt afectate de o activitate de contrafacere săvârșită pe teritoriul său să intenteze o acțiune prin care să solicite daune interese și/sau pronunțarea unei ordonanțe președințiale, precum și, dacă este cazul, confiscarea materialelor contrafăcute, precum și a dispozitivelor, produselor sau componentelor menționate la articolul 6 alineatul (2).

(3) Statele membre trebuie să asigure că titularii de drepturi pot solicita ca o ordonanță președințială să fie pronunțată împotriva intermediarilor ale căror servicii sunt folosite de către terți pentru a contraface dreptul de autor sau un drept conexe.”

⁵ JO 2001, L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230.

10. Articolul 2 din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală⁶ prevede:

„(1) Fără a aduce atingere mijloacelor prevăzute sau care pot fi prevăzute prin legislația [Uniunii] sau [cea] internă, în măsura în care aceste mijloace sunt favorabile titularilor drepturilor, măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute prin prezenta directivă se aplică, în conformitate cu articolul 3, oricărei încălcări a drepturilor de proprietate intelectuală, prevăzute de legislația [Uniunii] și/sau legislația internă a statului membru în cauză.

(2) Prezenta directivă nu aduce atingere dispozițiilor speciale privind respectarea drepturilor și excepțiile prevăzute de legislația [Uniunii] în domeniul dreptului de autor și al drepturilor conexe dreptului de autor, mai ales de Directiva [2001/29], în special [...] articolul 8.

(3) Prezenta directivă nu aduce atingere:

(a) [...] Directivei 95/46/CE⁷ [...]

[...]”

11. Capitolul II din această directivă reglementează „măsuri[le], proceduri[le] și mijloace[le] de reparație” necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală. În temeiul articolului 3 din directiva menționată:

„(1) Statele membre prevăd măsuri, proceduri și mijloace de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală care intră sub incidența prezentei directive. Aceste măsuri, proceduri și mijloace de reparație trebuie să fie corecte și echitabile, nu trebuie să fie complicate în mod inutil sau costisitoare ori să presupună termene nerezonabile sau să atragă întârzieri nejustificate.

(2) Măsurile, procedurile și mijloacele de reparație trebuie să fie de asemenea eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal și să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive.”

12. Articolul 4 din aceeași directivă prevede:

„Statele membre recunosc ca fiind îndreptățite să solicite aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație menționate în prezentul capitol următoarele persoane:

(a) titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în conformitate cu dispozițiile legislației aplicabile,

(b) toate celelalte persoane autorizate să utilizeze aceste drepturi, în special licențiații, în măsura în care legislația aplicabilă permite acest lucru și în conformitate cu aceasta,

⁶ JO 2004, L 157, p. 45, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 56.

⁷ Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (JO 1995, L 281, p. 31, Ediție specială, 13/vol. 17, p. 10).

- (c) organismele de gestionare colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală recunoscute prin lege ca având calitatea de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în măsura în care dispozițiile legislației aplicabile permit acest lucru și în conformitate cu acestea,
- (d) organismele de protecție profesională recunoscute prin lege ca având calitatea de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în măsura în care dispozițiile legislației aplicabile permit acest lucru și în conformitate cu acestea.”

13. Potrivit articolului 8 din Directiva 2004/48:

„(1) Statele membre asigură ca, în cadrul unei acțiuni referitoare la încălcarea unui drept de proprietate intelectuală și ca răspuns la o cerere justificată și rezonabilă a reclamantului, autoritățile judecătorești competente să poată ordona ca informațiile privind originea și rețelele de distribuție a mărfurilor sau a serviciilor care aduc atingere unui drept de proprietate intelectuală să fie furnizate de contravenient și/sau de orice altă persoană care:

[...]

- (c) a fost găsită în timp ce furniza, la scară comercială, servicii utilizate în activități de contrafacere

[...]

(2) Informațiile menționate la alineatul (1) cuprind, după caz:

- (a) denumirea și adresele producătorilor, fabricantilor, distribuitorilor, furnizorilor și ale celorlalți deținători anteriori ai mărfurilor sau ai serviciilor, precum și ale angrosiștilor destinatari și ale vânzătorilor cu amănuntul;

[...]

- (3) Alineatele (1) și (2) se aplică fără a aduce atingere altor acte cu putere de lege și norme administrative care:

[...]

- (e) reglementează protecția confidențialității surselor de informare sau prelucrarea datelor cu caracter personal.”

14. În sfârșit, în conformitate cu articolul 13 alineatele (1) și (2) din această directivă:

„(1) Statele membre asigură ca, la cererea părții prejudiciate, autoritățile judecătorești competente să ordone contravenientului care a acționat cu bună știință sau având motive suficiente de a ști acest lucru plata către titularul dreptului a unor daune interese adaptate prejudiciului real suferit de acesta prin încălcarea dreptului său.

[...]

(2) Atunci când contravenientul a săvârșit o încălcare fără a avea știință de aceasta sau fără a avea motive rezonabile de a ști aceasta, statele membre pot să prevadă că autoritățile judecătorești pot ordona recuperarea beneficiilor sau plata unor daune interese care pot fi prestabilite.”

Legislația privind comunicațiile electronice

15. Conform articolului 2 literele (a) și (c) din Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (Directivă-cadru)⁸, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/140/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009⁹ (denumită în continuare „Directiva 2002/21”):

„În sensul prezentei directive:

(a) «rețea de comunicații electronice» înseamnă sisteme de transmisie și, după caz, echipamente de comutare sau de rutare și alte resurse, inclusiv elemente de rețea care nu sunt active, care permit transmiterea semnalelor prin cablu, unde radio, prin mijloace optice sau prin alte mijloace electromagnetice, inclusiv rețele de satelit, rețele terestre fixe (cu comutare de circuite sau de pachete, inclusiv internet) și mobile, sisteme care utilizează rețeaua electrică, atât timp cât servesc la transmiterea semnalelor, rețelele utilizate pentru difuzarea programelor de radio și televiziune și rețelele de televiziune prin cablu, indiferent de tipul de informație transmisă;

[...]

(c) «serviciu de comunicații electronice» înseamnă serviciul furnizat de obicei contra cost și care constă în totalitate sau în principal în transmiterea de semnale prin rețele de comunicații electronice, inclusiv serviciile de telecomunicații și serviciile de transmisie prin rețele utilizate pentru radiodifuziune, dar nu și servicii care constau în furnizarea de conținuturi prin intermediul rețelelor și serviciilor de comunicații electronice; nu include serviciile societății informaționale astfel cum sunt acestea definite la articolul 1 din Directiva 98/34/CE^[10] care nu constau în întregime sau în principal în transmiterea de semnale prin rețele de comunicații electronice;”

16. Articolul 1 alineatele (1) și (2) din Directiva 2002/58/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 iulie 2002 privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice (Directiva asupra confidențialității și comunicațiilor electronice)¹¹, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/136/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009¹² (denumită în continuare „Directiva 2002/58”), prevede:

„(1) Prezenta directivă armonizează dispozițiile statelor membre, lucru necesar în vederea asigurării unui nivel echivalent de protecție a drepturilor și libertăților fundamentale, mai ales a dreptului la confidențialitatea datelor personale, în domeniul prelucrării de date personale în

⁸ JO 2002, L 108, p. 33, Ediție specială, 13/vol. 35, p. 195.

⁹ JO 2009, L 167, p. 37.

¹⁰ Directiva 98/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 de stabilire a unei proceduri pentru furnizarea de informații în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice (JO 1998, L 204, p. 37, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 207).

¹¹ JO 2002, L 201, p. 37, Ediție specială, 13/vol. 36, p. 63.

¹² JO 2009, L 337, p. 11.

sectorul comunicațiilor electronice și a liberei circulații a acestor date și a serviciilor și echipamentelor de comunicații electronice în interiorul [Uniunii].

(2) Prevederile prezentei directive precizează și completează Directiva [95/46] în scopurile menționate la alineatul (1). [...]"

17. Potrivit articolului 2 din Directiva 2002/58:

„Cu excepția cazurilor în care se precizează altfel, se aplică definițiile din Directiva [95/46] și din Directiva [2002/21].

Se aplică de asemenea următoarele definiții:

(a) «utilizator» înseamnă orice persoană fizică ce folosește un serviciu public de comunicații electronice, în scopuri profesionale sau personale, fără a fi în mod necesar abonat la serviciul respectiv;

(b) «date de transfer» înseamnă orice date prelucrate în scopul transmiterii comunicației printr-o rețea de comunicații electronice sau în vederea facturării;

[...]

(d) «comunicație» înseamnă orice informație trimisă sau transmisă între un număr finit de părți prin intermediul unui serviciu public de comunicații electronice.”

18. În conformitate cu articolul 5 alineatul (1) din această directivă:

„Statele membre trebuie să asigure confidențialitatea comunicațiilor și a datelor de transfer aferente transmise prin intermediul unei rețele de comunicații publice sau unor servicii publice de comunicații electronice, prin legislația internă. Acestea interzic astfel în special ascultarea, înregistrarea, stocarea sau alte tipuri de interceptare sau supraveghere a comunicațiilor și a datelor de transfer aferente de către persoane altele decât utilizatorul, fără acordul utilizatorului în cauză, cu excepția cazurilor în care acest lucru este permis în temeiul articolului 15 alineatul (1). Prezentul alineat nu interzice stocarea tehnică necesară pentru transmisia comunicației care nu aduce atingere principiului confidențialității.”

19. Articolul 6 alineatul (1) din directiva menționată prevede:

„Datele de transfer referitoare la abonați și utilizatori prelucrate și stocate de către furnizorul rețelei de comunicații publice sau al serviciilor publice de comunicații electronice trebuie șterse sau trecute în anonimat de îndată ce nu mai sunt necesare în scopul transmiterii comunicației, fără a aduce atingere alineatelor (2), (3) și (5) din prezentul articol sau articolului 15 alineatul (1).”

20. În sfârșit, în temeiul articolului 15 alineatul (1) din aceeași directivă:

„Statele membre pot adopta măsuri legislative pentru a restrânge sfera de aplicare a drepturilor și obligațiilor prevăzute la articolul 5 [și] articolul 6 [...] ale prezentei directive, în cazul în care restrângerea lor constituie o măsură necesară, corespunzătoare și proporțională în cadrul unei societăți democratice pentru a proteja securitatea națională (de exemplu siguranța statului), apărarea, siguranța publică sau pentru prevenirea, investigarea, detectarea și urmărirea penală a unor fapte

penale sau a folosirii neautorizate a sistemelor de comunicații electronice, în conformitate cu articolul 13 alineatul (1) al Directivei [95/46]. În acest scop, statele membre pot adopta, *inter alia*, măsuri legislative care să permită reținerea de date, pe perioadă limitată, pentru motivele arătate anterior în acest alineat. Toate măsurile menționate în acest alineat trebuie să fie conforme cu principiile generale ale legislației [Uniunii], inclusiv cu cele menționate la articolul 6 alineatele (1) și (2) al Tratatului privind Uniunea Europeană.”

Dispozițiile generale privind protecția datelor cu caracter personal

21. Articolul 4 punctele 1, 2, 7 și 9 din Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor)¹³ prevede:

„În sensul prezentului regulament:

1. «date cu caracter personal» înseamnă orice informații privind o persoană fizică identificată sau identificabilă («persoana vizată»); o persoană fizică identificabilă este o persoană care poate fi identificată, direct sau indirect, în special prin referire la un element de identificare, cum ar fi un nume, un număr de identificare, date de localizare, un identificator online, sau la unul sau mai multe elemente specifice, proprii identității sale fizice, fiziologice, genetice, psihice, economice, culturale sau sociale;
2. «prelucrare» înseamnă orice operațiune sau set de operațiuni efectuate asupra datelor cu caracter personal sau asupra seturilor de date cu caracter personal, cu sau fără utilizarea de mijloace automatizate, cum ar fi colectarea, înregistrarea, organizarea, structurarea, stocarea, adaptarea sau modificarea, extragerea, consultarea, utilizarea, divulgarea prin transmitere, diseminarea sau punerea la dispoziție în orice alt mod, alinierea sau combinarea, restricționarea, ștergerea sau distrugerea;

[...]

7. «operator» înseamnă persoana fizică sau juridică, autoritatea publică, agenția sau alt organism care, singur sau împreună cu altele, stabilește scopurile și mijloacele de prelucrare a datelor cu caracter personal; atunci când scopurile și mijloacele prelucrării sunt stabilite prin dreptul Uniunii sau dreptul intern, operatorul sau criteriile specifice pentru desemnarea acestuia pot fi prevăzute în dreptul Uniunii sau în dreptul intern;

[...]

9. «destinatar» înseamnă persoana fizică sau juridică, autoritatea publică, agenția sau alt organism căreia (căruia) îi sunt divulgate datele cu caracter personal, indiferent dacă este sau nu o parte terță. [...]"

¹³ JO 2016, L 119, p. 1.

22. Conform articolului 6 alineatul (1) litera (f) din acest regulament:

„Prelucrarea este legală numai dacă și în măsura în care se aplică cel puțin una dintre următoarele condiții:

[...]

(f) prelucrarea este necesară în scopul intereselor legitime urmărite de operator sau de o parte terță, cu excepția cazului în care prevalează interesele sau drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei vizate, care necesită protejarea datelor cu caracter personal, în special atunci când persoana vizată este un copil.”

23. Potrivit articolului 9 din regulamentul menționat:

„(1) Se interzice prelucrarea [...] de date privind viața sexuală sau orientarea sexuală ale unei persoane fizice.

(2) Alineatul (1) nu se aplică în următoarele situații:

[...]

(f) prelucrarea este necesară pentru constatarea, exercitarea sau apărarea unui drept în instanță sau ori de câte ori instanțele acționează în exercițiul funcției lor judiciare;

(g) prelucrarea este necesară din motive de interes public major, în baza dreptului Uniunii sau a dreptului intern, care este proporțional cu obiectivul urmărit, respectă esența dreptului la protecția datelor și prevede măsuri corespunzătoare și specifice pentru protejarea drepturilor fundamentale și a intereselor persoanei vizate;

[...]”

24. În conformitate cu articolul 23 alineatul (1) literele (i) și (j) din același regulament:

„Dreptul Uniunii sau dreptul intern care se aplică operatorului de date sau persoanei împuternicite de operator poate restricționa printr-o măsură legislativă domeniul de aplicare al obligațiilor și al drepturilor prevăzute la articolele 12-22 și 34, precum și la articolul 5 în măsura în care dispozițiile acestuia corespund drepturilor și obligațiilor prevăzute la articolele 12-22, atunci când o astfel de restricție respectă esența drepturilor și libertăților fundamentale și constituie o măsură necesară și proporțională într-o societate democratică, pentru a asigura:

[...]

(i) protecția persoanei vizate sau a drepturilor și libertăților altora;

(j) punerea în aplicare a pretențiilor de drept civil.”

25. În sfârșit, articolele 94 și 95 din Regulamentul 2016/679 sunt formulate după cum urmează:

„Articolul 94

Abrogarea Directivei [95/46]

(1) Directiva [95/46] se abrogă cu efect de la 25 mai 2018.

(2) Trimiterile la directiva abrogată se interpretează ca trimiteri la prezentul regulament. [...]

Articolul 95

Relația cu Directiva [2002/58]

Prezentul regulament nu impune obligații suplimentare pentru persoanele fizice sau juridice în ceea ce privește prelucrarea în legătură cu furnizarea de servicii de comunicații electronice destinate publicului în rețelele de comunicații publice din Uniune, cu privire la aspectele pentru care acestora le revin obligații specifice cu același obiectiv prevăzut în Directiva [2002/58].”

Situația de fapt, procedura și întrebările preliminare

26. Mircom International Content Management & Consulting (M.I.C.M.) Limited (denumită în continuare „Mircom”) este o societate de drept cipriot. În temeiul unor contracte încheiate cu mai mulți producători de filme din genul erotic cu sediul în Statele Unite și Canada, aceasta dispune de licențe pentru comunicarea publică a filmelor acestora în cadrul unor rețele *peer-to-peer* și al unor rețele de partajare a fișierelor pe internet, cu precădere pe teritoriul „Europei”. De altfel, aceste contracte obligă societatea Mircom să investigheze actele de încălcare a drepturilor exclusive ale acestor producători săvârșite pe rețelele *peer-to-peer* și pe rețelele de partajare a fișierelor pe internet și să îi acționeze în judecată pe autorii acestor încălcări pentru a obține despăgubiri din care trebuie să achite 50 % producătorilor menționați.

27. Telenet BVBA, precum și Proximus NV și Scarlet Belgium NV, sunt furnizori de servicii de internet în Belgia.

28. La 6 iunie 2019, Mircom a introdus o acțiune la ondernemingsrechtbank Antwerpen (Tribunalul Comercial din Antwerpen, Belgia), prin care a solicitat printre altele ca Telenet să fie obligată să furnizeze datele de identificare ale clienților săi ale căror conexiuni la internet ar fi fost utilizate pentru a partaja pe o rețea *peer-to-peer*, cu ajutorul protocolului BitTorrent, filme din catalogul Mircom. Adresele IP ale conexiunilor menționate au fost colectate în numele societății Mircom de Media Protector GmbH, societate de drept german, cu ajutorul unui program de calculator specializat. Telenet se opune acestei cereri.

29. Cererile de intervenție în susținerea Telenet formulate de Proximus și Scarlet Belgium, care fac de asemenea obiectul unor acțiuni similare inițiate de Mircom, au fost admise de instanța de trimitere în cauza principală.

30. Ondernemingsrechtbank Antwerpen (Tribunalul Comercial din Antwerpen, Belgia) are îndoieli cu privire la temeinicia cererii formulate de Mircom. În primul rând, aceasta ridică problema dacă, având în vedere specificul rețelelor *peer-to-peer*, utilizatorii realizează acte de comunicare publică a lucrărilor pe care le partajează pe aceste rețele. În al doilea rând, instanța

are îndoieli dacă o societate precum Mircom ar putea beneficia de protecția conferită de dreptul Uniunii în ceea ce privește respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, întrucât Mircom nu valorifică în mod efectiv drepturile dobândite ale producătorilor de film, ci se limitează la solicitarea de despăgubiri de la presupușii contravenienți. Un astfel de comportament ar corespunde aproape perfect definiției pe care doctrina o dă noțiunii de „troll al drepturilor de autor”. În sfârșit, în al treilea rând, această instanță are îndoieli cu privire la legalitatea colectării adreselor IP ale utilizatorilor de internet care ar fi partajat operele protejate pe rețelele *peer-to-peer*.

31. În aceste împrejurări, *ondernemingsrechtbank Antwerpen* a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) a) Descărcarea unui fișier prin intermediul unei rețele *peer-to-peer* și punerea la dispoziție în același timp spre încărcare («*seeding*») a unor segmente («*pieces*») ale acestuia (uneori foarte fragmentare în raport cu întregul) pot fi considerate o comunicare publică în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, chiar dacă aceste segmente individuale sunt, în sine, inutilizabile?

În caz afirmativ,

b) există un prag *de minimis* de la care *seeding*-ul acestor segmente ar constitui o comunicare publică?

c) este relevant faptul că *seeding*-ul poate avea loc în mod automat (ca urmare a setărilor „*BitTorrent client*”) și, prin urmare, fără cunoștința utilizatorului?

2) a) Persoana care este titularul contractual al drepturilor de autor (sau al drepturilor conexe), care însă nu exploatează ea însăși aceste drepturi, ci doar solicită daune interese de la presupușii contravenienți, al cărei model economic de venituri depinde, prin urmare, de existența pirateriei, și nu de combaterea acesteia, beneficiază de aceleași drepturi pe care capitolul II din Directiva 2004/48 le acordă autorilor sau deținătorilor de licențe care exploatează drepturi de autor în mod obișnuit?

b) Cum a putut suferi acest deținător de licență, în acest caz, un «prejudiciu» (în sensul articolului 13 din Directiva 2004/48) în urma încălcării?

3) Circumstanțele concrete menționate la întrebările 1) și 2) sunt relevante în cadrul aprecierii evaluării comparative juste dintre respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, pe de o parte, și drepturile și libertățile garantate de [Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, denumită în continuare «carta»], precum respectarea vieții private și protecția datelor cu caracter personal, pe de altă parte, în special în cadrul aprecierii proporționalității?

4) În toate aceste circumstanțe, înregistrarea sistematică și prelucrarea generală ulterioară a adreselor IP ale *seeder*-ilor incluși în *swarm* (efectuate de către deținătorul licenței și de către un terț la cererea acestuia) sunt justificate în Regulamentul general privind protecția datelor, în special la articolul 6 alineatul (1) litera (f) din acesta?”

32. Cererea de decizie preliminară a fost primită la Curte la 6 august 2019. Au prezentat observații scrise părțile din cauza principală, guvernele italian, austriac și polonez, precum și Comisia Europeană. Părțile din cauza principală și Comisia au fost reprezentate în ședința care a avut loc la 10 septembrie 2020.

Analiză

33. Prima întrebare preliminară ridică problema fundamentală a înseși existenței unei încălcări a drepturilor de autor și a drepturilor conexe în cazul partajării operelor pe rețele *peer-to-peer*. A doua, a treia și a patra întrebare se referă la diferite aspecte ale situației unui profesionist precum Mircom în ceea ce privește dispozițiile de drept al Uniunii referitoare la respectarea acestor drepturi, precum și la protecția datelor personale. În mod natural, este deci necesar să începem cu această primă întrebare.

Cu privire la prima întrebare preliminară

34. Prin intermediul primei întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă dreptul exclusiv de a pune la dispoziția publicului opere protejate, în sensul articolului 3 din Directiva 2001/29, cuprinde partajarea acestor lucrări pe rețelele *peer-to-peer* de utilizatorii acestor rețele. Instanța de trimitere menționează articolul 3 alineatul (1) din această directivă, dar mai degrabă articolul 3 alineatul (2) litera (c) din aceasta pare a fi aplicabil în cauza principală în ceea ce privește drepturile producătorilor de filme. Cu toate acestea, nu este exclus ca acești producători să fie și titularii drepturilor de autor asupra producțiilor lor, precum și ai altor drepturi conexe. În consecință, ambele dispoziții ar trebui luate în considerare. Acestea oferă o protecție echivalentă în ceea ce privește forma specifică de comunicare publică a operelor, și anume punerea acestora la dispoziția publicului astfel încât oricine să poată avea acces la ele din locul și la momentul pe care le alege în mod individual.

35. În observațiile lor, Telenet, Proximus și Scarlet Belgium resping categoric existența unei comunicări publice din partea utilizatorilor rețelelor *peer-to-peer*, cel puțin în ceea ce privește utilizatorii care descarcă fișiere de pe aceste rețele. Bazându-se pe specificul funcționării rețelelor actuale *peer-to-peer*, aceste părți susțin că segmentele de fișiere care conțin operele în cauză, încărcate¹⁴ eventual de acești utilizatori, sunt inutilizabile ca atare și prea mici, în orice caz sub un anumit prag, pentru a fi asimilate unei opere sau chiar unei părți din aceasta. În plus, utilizatorii respectivi deseori nu ar fi conștienți de faptul că, prin descărcarea operelor pe rețelele menționate, acestea sunt încărcate simultan pentru alți utilizatori. Astfel, aceste părți susțin că o comunicare publică a lucrărilor pe rețelele *peer-to-peer* este efectuată numai de persoanele care se află la originea punerii la dispoziție a unei lucrări pe rețele, dar, conform jurisprudenței Curții¹⁵, împreună cu administratorii *site*-urilor de indexare a fișierelor. În schimb, utilizatorii obișnuiți ai rețelelor *peer-to-peer* ar oferi numai facilitățile pentru realizarea acestei comunicări publice. Aceste argumente par a sta la baza primei întrebări preliminare.

36. Pentru a răspunde la această întrebare, este necesar să reamintim modalitățile de funcționare ale rețelelor *peer-to-peer* bazate pe tehnologia protocolului BitTorrent¹⁶.

¹⁴ În aceste concluzii, utilizăm terminologia adoptată de legiuitorul Uniunii în Directiva (UE) 2019/790 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind dreptul de autor și drepturile conexe pe piața unică digitală și de modificare a Directivelor 96/9/CE și 2001/29/CE (JO 2019, L 130, p. 92), și anume „descărcare” pentru o transmitere din rețea spre calculatorul client (*download*), și „încărcare” pentru o transmitere din calculatorul client spre rețea (*upload*).

¹⁵ Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein (C-610/15, EU:C:2017:456).

¹⁶ A se vedea de asemenea Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein (C-610/15, EU:C:2017:456, punctele 9 și 10), precum și Concluziile noastre prezentate în acea cauză (C-610/15, EU:C:2017:99, punctele 19-24).

Funcționarea protocolului BitTorrent

37. Protocolul BitTorrent este un protocol pentru partajarea fișierelor în rețele *peer-to-peer*. Funcționarea sa necesită descărcarea unui program informatic specific: „BitTorrent client” (*BitTorrent client*)¹⁷. Acest program informatic funcționează cu ajutorul unor „fișiere torrent” (*torrent files*). Fișierele torrent nu conțin datele care constituie forma digitală a lucrării partajate¹⁸, ci metadata care fac posibilă printre altele găsirea unui fișier concret care conține o operă. Pentru fiecare fișier care conține opera se creează un fișier torrent. Fișierele torrent pot fi descărcate de pe *site-uri* de indexare existente pe internet¹⁹. După descărcarea fișierului torrent referitor la opera căutată (mai exact, la un fișier care conține această operă), BitTorrent client intră mai întâi în contact cu un server special, *tracker-ul*, care îi indică calculatoarele participante la rețeaua *peer-to-peer* care dețin fișierul în cauză²⁰. BitTorrent client este pus apoi în contact direct cu aceste calculatoare²¹ pentru a descărca fișierul. Calculatoarele care partajează același fișier alcătuiesc rețeaua *peer-to-peer* propriu-zisă (*swarm*).

38. Particularitatea protocolului *BitTorrent* este că fișierele nu sunt încărcate în întregime, ci descompuse în mici segmente (*pieces*). Aceste segmente sunt descărcate în ordine aleatorie, de pe diferite calculatoare care participă la *swarm*. Informațiile despre diferitele segmente necesare pentru a completa fișierul de descărcat pot fi găsite în fișierul torrent. BitTorrent client este cel care reunește apoi aceste segmente pentru a (re)crea fișierul care conține opera. O altă particularitate a protocolului BitTorrent este că orice segment al unui fișier descărcat poate fi încărcat simultan pentru alți participanți, până la descărcarea întregului fișier. Acest lucru permite creșterea semnificativă a vitezei de descărcare pentru toți participanții, întrucât aceasta depinde printre altele de numărul de participanți care pot încărca fiecare segment. De altfel, BitTorrent client va descărca în primul rând segmentele cele mai rare din *swarm* pentru a crește numărul acestora.

Punerea la dispoziția publicului a lucrărilor în rețelele peer-to-peer²²

39. O operă este disponibilă pentru partajare într-o rețea *peer-to-peer* atât timp cât un fișier complet care conține această operă se află într-un folder accesibil BitTorrent client de la un utilizator al unei rețele și calculatorul acestuia este conectat la internet. În cazul în care niciun utilizator nu este disponibil pentru a partaja un fișier care conține opera, fișierul *torrent* aferent acesteia nu poate fi descărcat de pe platforma de indexare (fișierul este „mort”).

¹⁷ BitTorrent Client este totodată denumirea programului informatic BitTorrent client fabricat de BitTorrent Inc. Cu toate acestea, există și alte programe de acest tip, unul dintre cele mai populare în prezent fiind *µTorrent*, dezvoltat de aceeași societate.

¹⁸ Nu vom aborda aici aspectul dacă un fișier digital constituie o copie a operei (am prezentat poziția noastră cu privire la acest aspect în Concluziile noastre prezentate în cauza *Vereniging Openbare Bibliotheken*, C-174/15, EU:C:2016:459, punctul 44). Este cert că înregistrarea unei opere în formă digitală constituie reproducerea acesteia. Or, această înregistrare este posibilă numai sub formă de fișier. Rezultatul este că acest fișier „conține” opera, în sensul că conține datele care permit, cu ajutorul unui calculator și al unui program electronic, citirea și redarea operei. Pentru considerații mai ample, a se vedea în special Gaudrat, Ph., „Forme numérique et propriété intellectuelle”, *Revue trimestrielle de droit commercial et de droit économique*, 2000, p. 910.

¹⁹ Precum *site-ul The Pirate Bay*, în discuție în cauza în care a fost pronunțată Hotărârea din 14 iunie 2017, *Stichting Brein* (C-610/15, EU:C:2017:456): având în vedere că aceste *site-uri* de indexare nu conțin fișiere ale operelor, ci doar fișiere *torrent*, administratorii acestora ar putea pretinde că nu săvârșesc nicio încălcare a drepturilor de autor. Hotărârea sus-menționată i-a lipsit de acest argument.

²⁰ Există de asemenea protocoale mai recente care nu utilizează un *tracker* central, întrucât această sarcină este îndeplinită de utilizatori. Acest lucru este irelevant în prezenta cauză.

²¹ Pe baza adreselor lor IP comunicate de *tracker*.

²² Contrar a ceea ce s-ar putea crede, această problemă nu a fost analizată în profunzime în doctrină. A se vedea, pentru una dintre contribuțiile rare pe acest subiect, Zygmunt, J., „Przesyłanie plików za pośrednictwem sieci peer-to-peer a rozpowszechnienie utworu w rozumieniu prawa autorskiego”, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego*, 2017, nr. 1, p. 44-62.

40. Actul prin care o persoană permite persoanelor care nu aparțin cercului său privat să descarce opere protejate stocate în memoria calculatorului său se încadrează în dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice punerea la dispoziția publicului a acestor opere astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment, în sensul articolului 3 din Directiva 2001/29.

41. În conformitate cu jurisprudența Curții, pentru a exista un act de punere la dispoziție este suficient ca o operă să fie pusă la dispoziția publicului în așa fel încât persoanele care îl compun să poată avea acces la aceasta din orice loc și în orice moment, fără a avea relevanță dacă ele utilizează sau nu utilizează această posibilitate²³. Cu alte cuvinte, în cazul punerii la dispoziția publicului, nu contează dacă are loc în mod efectiv o transmitere a operei. Tot ceea ce contează este să existe posibilitatea unei astfel de transmiteri care să fie eventual declanșată ulterior de un membru al publicului care dorește să aibă acces la operă. Această caracteristică este crucială pentru a face o apreciere a partajării operelor în rețelele *peer-to-peer* din punctul de vedere al dreptului de autor și în special al dreptului de punere la dispoziția publicului.

42. Este posibilă distingerea a trei situații în care se pot găsi utilizatorii unei rețele *peer-to-peer* în legătură cu încărcarea de conținut.

– *Seeder-ii*

43. Prima se referă la utilizatorii care dețin un fișier complet și care partajează acest fișier prin încărcarea de segmente pentru persoanele interesate. Acești utilizatori, denumiți *seeder-i*, pot fi atât persoane care partajează fișierul la care au avut acces din alte surse decât rețeaua *peer-to-peer*, cât și persoane care, după ce au descărcat întregul fișier, permit BitTorrent client să ruleze pentru a fi deservite solicitările altor utilizatori de încărcare a unor segmente din acest fișier.

– *Peers*

44. A doua situație vizează persoanele care descarcă un fișier, dar pe care nu îl dețin încă în întregime. Aceste persoane sau mai exact calculatoarele lor sunt denumite *peers* („utilizatori”) ²⁴. Principiul de funcționare a clienților BitTorrent este acela că, atunci când aceștia descarcă segmentele unui fișier, încarcă automat și simultan, pentru alți utilizatori care caută aceste segmente, segmentele deja descărcate până când se descarcă toate segmentele care alcătuiesc fișierul complet. În continuare, utilizatorul decide fie să oprească BitTorrent client și, prin urmare, încărcarea segmentelor fișierului, fie să îl lase să ruleze, devenind astfel un *seeder*.

45. În opinia noastră, situația *seeder-ilor* și a utilizatorilor este comparabilă din punctul de vedere al dreptului de punere la dispoziția publicului. Într-adevăr, atât timp cât utilizatorul descarcă un fișier, acesta pune la dispoziția *swarm-ului* în mod simultan – și obligatoriu – segmentele din fișier aflate în posesia sa, și anume BitTorrent client va deservi solicitările de încărcare care provin de la alți utilizatori. Dat fiind că descărcarea nu se oprește, cu excepția cazului când survine un accident tehnic, înainte ca întregul fișier să se fi descărcat, deoarece segmentele nu

²³ Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein (C-610/15, EU:C:2017:456, punctul 31).

²⁴ Astfel cum este adesea cazul pe internet, terminologia referitoare la rețelele *peer-to-peer* nu este stabilită în mod cartezian. Din motive de claritate, utilizăm în prezentele concluzii termenul „seeders” pentru utilizatorii care dețin un fișier întreg și îl pun la dispoziția altor utilizatori, termenul „peers” pentru utilizatorii care se află în proces de descărcare a unui fișier și de încărcare a unor segmente ale acestuia pentru alți utilizatori și, în sfârșit, termenul „leecher” pentru utilizatorii care descarcă fără a încărca.

sunt utilizabile înainte de reunirea fișierului complet, punerea la dispoziția publicului constă, prin urmare, în fișierul întreg care conține opera. Același lucru este valabil în ceea ce privește *seeder*-ul, care menține în continuare fișierul la dispoziția publicului (a membrilor *swarm*-ului), după ce l-a descărcat în totalitate.

46. În schimb, încărcarea efectivă a segmentelor fișierului și cantitatea segmentelor încărcate depind de existența sau inexistența unor *peers* interesați să le descarce, de numărul de *seeder*-i ai aceluiși fișier, precum și de viteza de încărcare a conexiunii la internet a utilizatorului în cauză. Acest lucru este valabil atât pentru *peers*, cât și pentru *seeder*-i: un *seeder* nu încarcă nimic dacă nu există destinatari pentru fișierul său, un *peer* nu încarcă nimic dacă nu deține decât segmente pe care ceilalți membri ai *swarm*-ului le dețin deja sau dacă alți *peers* le pot încărca mai repede. Astfel, există posibilitatea ca atât un *seeder*, cât și un *peer* să nu încarce niciun segment dintr-un fișier sau să încarce fie un număr nedeterminat din aceste segmente, fie întregul fișier. Totuși, această împrejurare este lipsită de efecte din punctul de vedere al dreptului de a pune la dispoziția publicului, întrucât, astfel cum am explicat deja, faptul că transmiterea operei în cauză a avut sau nu loc este lipsit de relevanță pentru determinarea faptului dacă a avut loc o punere la dispoziția publicului: este suficient ca o astfel de transmitere să fie doar posibilă. În consecință, nu este necesară aplicarea unui prag în ceea ce privește cantitatea de date încărcate, astfel cum se menționează în prima întrebare preliminară, litera (b).

47. De altfel, funcționarea rețelelor *peer-to-peer* ca rețele de partajare a fișierelor se bazează pe principiul „*do ut des*”: pentru a avea posibilitatea de a descărca trebuie să încarci. Astfel, site-urile de indexare obligă utilizatorii să respecte un anumit raport între încărcare și descărcare, stabilit în mod normal la aproximativ 1²⁵. Utilizatorii cu un raport prea mic pot fi blocați („*bannis*” [în franceză], de la englezescul „*ban*”). Or, pentru simplul fapt că, în conexiunile la internet, viteza de încărcare este adeseori mai mică decât viteza de descărcare, simpla încărcare a segmentelor de fișiere la momentul descărcării lor nu este suficientă pentru a menține raportul la nivelul necesar²⁶. Prin urmare, este necesar să se încarce peste timpul necesar pentru descărcare. În consecință, orice utilizator obișnuit al unei rețele *peer-to-peer* este nevoit să devină un *seeder* și să pună la dispoziția publicului fișierele aflate în posesia sa.

48. În consecință, argumentele invocate de Telenet, Proximus și Scarlet Belgium, potrivit cărora segmentele care sunt schimbate în rețele *peer-to-peer* nu constituie părți ale operelor care beneficiază de protecție prin intermediul dreptului de autor sunt nefondate. Într-adevăr, aceste segmente nu sunt părți din opere, ci părți din fișierele care conțin aceste opere. Segmentele menționate nu sunt decât instrumentul utilizat pentru transmiterea acestor fișiere potrivit protocolului BitTorrent. Cu toate acestea, faptul că segmentele care sunt *transmise* sunt inutilizabile ca atare este lipsit de importanță, întrucât ceea ce *se pune la dispoziție* este fișierul care conține opera, și anume opera în format digital. Or, dacă din punctul de vedere al dreptului de a pune la dispoziția publicului este lipsit de importanță dacă a avut sau nu loc o transmitere a operei, procedeul tehnic prin care se efectuează această transmitere este cu atât mai mult irelevant²⁷.

49. În sfârșit, în această privință, funcționarea rețelelor *peer-to-peer* nu diferă foarte mult de cea a web-ului (*World Wide Web*). Publicarea unei opere online înseamnă doar că fișierul care conține această operă este stocat pe un server conectat la internet și are o adresă URL (*Uniform Resource*

²⁵ Raportul 1 înseamnă că utilizatorul a încărcat la fel de multe date câte a descărcat.

²⁶ Spre deosebire de dreptul exclusiv de a pune la dispoziția publicului, numai încărcarea efectivă este luată în considerare pentru calculul raportului, simpla punere la dispoziție nefiind suficientă.

²⁷ A se vedea în acest sens Hotărârea din 31 mai 2016, Reha Training (C-117/15, EU:C:2016:379, punctul 38).

Locator), cu ajutorul căreia este posibil să fie accesată. Opera ca obiect perceptibil de către om există pe web numai din momentul în care un calculator client accesează serverul în cauză, reproduce fișierul și afișează această operă pe ecran (sau reproduce sunetele sale). Cu toate acestea, simplul fapt de a plasa fișierul care conține lucrarea pe un server accesibil de pe web este suficient ca să existe un act de comunicare (punere la dispoziție). În plus, internetul funcționează conform principiului *packet switch* (comutare de pachete): fișierul care conține lucrarea în cauză este împărțit în pachete mici de date²⁸ care sunt direcționate între server și client într-o ordine aleatorie și pe căi diferite. Aceste pachete sunt inutilizabile ca atare sau, în orice caz, prea mici pentru a conține părți originale ale operei, și numai în urma transferului sunt reasamblate pentru a forma fișierul-operă. Cu toate acestea, nu există nicio îndoială că comunicarea către public are loc pe web. Dreptul de a pune la dispoziția publicului a fost conceput tocmai pentru utilizarea operelor pe internet, în primul rând pe web.

– *Leecher-ii*

50. A treia situație în care se află utilizatorii rețelelor *peer-to-peer* este cea a utilizatorilor care descarcă fișiere fără a le încărca în timpul descărcării sau ulterior. Într-adevăr, unii clienți BitTorrent permit o astfel de configurare²⁹. Acești utilizatori sunt denumiți *leecher-i*. Prin blocarea posibilității de a descărca segmente din fișiere de pe calculatoarele lor, *leecher-ii* nu pun fișiere la dispoziția publicului și, prin urmare, nu se aduce atingere acestui drept exclusiv.

51. Acestea fiind spuse, pe de o parte, *leecher-ii* încalcă totuși dreptul exclusiv de reproducere protejat de articolul 2 din Directiva 2001/29. Într-adevăr, dacă reproducerea fișierului care conține opera protejată care rezultă din descărcarea sa servește unor scopuri private, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că reproducerea nu beneficiază de excepția copiei pentru uz personal prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din directiva menționată, în situația în care sursa reproducerii respective a fost ilegală³⁰. Or, tocmai acesta este cazul descărcării unei opere puse la dispoziție într-o rețea *peer-to-peer* fără autorizarea titularului drepturilor de autor și al drepturilor conexe. Cu toate acestea, încălcarea dreptului de reproducere nu este invocată în cauza principală. De altfel, în unele sisteme de drept interne, faptul de a obține un profit dintr-o contrafacere săvârșită de un terț este în sine un delict.

52. Pe de altă parte, funcționarea rețelelor *peer-to-peer* se bazează pe mecanismul de partajare, și anume orice descărcare trebuie să aibă o contraparte de încărcare. Dacă numărul de utilizatori ai rețelei care încarcă este prea puțin, rețeaua funcționează defectuos, întrucât viteza de descărcare este prea lentă. Când nu mai există niciun *seeder*, rețeaua încetează complet să mai funcționeze și fișierul torrent este „mort”. Din acest motiv, *tracker*-ele discriminează utilizatorii care nu încarcă (*leecher-ii*), prin reducerea vitezei de descărcare a acestora sau chiar prin blocarea accesului lor. Prin urmare, strategia de descărcare fără încărcare poate funcționa doar pentru utilizări ocazionale ale rețelelor *peer-to-peer*, iar *leecher-ii*, prin definiție, constituie un fenomen marginal pe aceste rețele.

53. Rezultă că, dacă blocarea funcției de încărcare a BitTorrent client poate constitui o apărare într-o procedură judiciară pentru repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului de punere la dispoziția publicului, descărcarea de opere protejate de pe o rețea *peer-to-peer* este, în

²⁸ Adesea chiar mai mici decât segmentele de fișiere partajate pe baza protocolului BitTorrent.

²⁹ În schimb, alte programe informatice permit numai limitarea vitezei de încărcare, ceea ce, în conformitate cu cele prezentate mai sus, nu se opune calificării actului drept punere la dispoziția publicului.

³⁰ Hotărârea din 10 aprilie 2014, ACI Adam și alții (C-435/12, EU:C:2014:254, punctul 41).

opinia noastră, un indiciu suficient al probabilității unei astfel de încălcări în stadiul în care titularul vătămat urmărește să obțină datele personale ale celor vizați, cu ajutorul adreselor IP ale conexiunilor la internet ale acestora.

Cu privire la cerința de a fi în cunoștință de cauză și a rolului esențial al utilizatorului

54. Telenet, Proximus și Scarlet Belgium susțin de asemenea argumentul că utilizatorii rețelelor *peer-to-peer* ar putea să nu fie conștienți de faptul că, prin descărcarea unor opere de pe aceste rețele, aceștia le și încarcă concomitent. În orice caz, acești utilizatori nu ar juca un rol esențial în punerea la dispoziția publicului a operelor partajate pe aceste rețele. Or, în temeiul jurisprudenței Curții, a avea cunoștință de cauză și rolul esențial al utilizatorului ar fi condiții necesare pentru constatarea existenței unui act de comunicare publică.

55. În primul rând, în ceea ce privește cunoștința de cauză a utilizatorilor rețelelor *peer-to-peer*, trebuie observat că clienții BitTorrent nu sunt programe informatice standard, existente în mod obișnuit pe un calculator. Instalarea, configurarea și utilizarea lor necesită cunoștințe specifice care sunt totuși destul de ușor de dobândit la ora actuală, în special cu ajutorul numeroaselor tutoriale disponibile pe internet. Or, orice tutorial informează în mod clar că descărcarea dintr-o rețea *peer-to-peer* este însoțită în mod automat de încărcarea aceluiași conținut. Unele dintre aceste tutoriale arată de asemenea cum se dezactivează această funcție.

56. În al doilea rând, astfel cum am explicat deja³¹, utilizatorii rețelelor *peer-to-peer* sunt informați cu privire la raportul încărcare/descărcare al acestora, un raport prea scăzut putând conduce la excluderea de pe *site*-ul de indexare. Prin urmare, aceștia sunt pe deplin conștienți de faptul că participarea la rețelele *peer-to-peer* presupune nu numai descărcarea, dar și încărcarea de material.

57. Prin urmare, nu suntem convinși de pretinsa lipsă de cunoștință a acestor utilizatori. Acest lucru nu are însă o mare importanță, întrucât a fi în cunoștință de cauză nu este, în opinia noastră, o condiție a existenței unui act de punere la dispoziția publicului în cazuri precum cel din speță.

58. Este adevărat că, într-o serie de hotărâri, Curtea a subliniat importanța caracterului deliberat al intervenției utilizatorului pentru a stabili existența unui act de comunicare publică. Acesta a fost cazul în special în cauza în care a fost pronunțată Hotărârea Stichting Brein, care a vizat administratorii unui site de indexare a fișierelor într-o rețea *peer-to-peer*³². Cu toate acestea, împărtășim opinia Comisiei conform căreia această cerință a intervenției deliberate era necesară în cauzele în care Curtea atribuisese actul de comunicare publică unor persoane care nu se aflau la originea comunicării inițiale a operei. Într-adevăr, fără această intervenție deliberată, aceste persoane ar fi doar simpli intermediari pasivi sau chiar furnizori de instalații tehnice cărora nu li s-ar putea atribui niciun act de comunicare.

59. În schimb, în situația în care utilizatorii în cauză se află ei înșiși la originea comunicării publice (punerea la dispoziție), cunoștința de cauză a acestor utilizatori nu este necesară pentru existența actului în cauză. Într-adevăr, articolul 3 din Directiva 2001/29 nu conține nicio indicație în acest sens. Caracterul inconștient al comportamentului contravenientului poate fi luat în considerare

³¹ A se vedea punctul 47 din prezentele concluzii.

³² A se vedea Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein (C-610/15, EU:C:2017:456, punctul 26). A se vedea de asemenea Hotărârea din 26 aprilie 2017, Stichting Brein (C-527/15, EU:C:2017:300, punctul 31).

cel mult la stabilirea daunelor interese, astfel cum se prevede în mod expres la articolul 13 alineatul (2) din Directiva 2004/48, dar este irelevant din punctul de vedere al legalității comportamentului. De altfel, această dispoziție constituie un indiciu suplimentar că modul deliberat de acțiune nu este, ca regulă generală, un element constitutiv al unei încălcări a unui drept de proprietate intelectuală protejat de dreptul Uniunii.

60. Același lucru este valabil în ceea ce privește caracterul inevitabil al intervenției utilizatorului pentru a acorda publicului acces la operă. Acest criteriu este determinant pentru a putea atribui comunicarea unei persoane care nu s-a aflat la originea acestei comunicări³³. Într-adevăr, acest rol inevitabil constă în permiterea accesului la operă unui public nou, și anume un public care nu a fost vizat de comunicarea inițială³⁴.

61. Or, utilizatorii unei rețele *peer-to-peer* nu sunt în această situație. Chiar dacă este adevărat că aceștia pun la dispoziția celorlalți utilizatori segmentele de fișiere pe care le dețin, cel mai adesea, descărcate anterior de pe aceeași rețea, aceste fișiere sunt în prezent stocate pe propriile lor calculatoare³⁵, astfel încât punerea la dispoziție a acestora are caracterul unei comunicări inițiale sau, în orice caz, autonome. În mod similar, Curtea nu a ezitat să constate existența unui astfel de act în cazul publicării pe un site internet a unei opere care era deja accesibilă în mod liber pe un alt site³⁶. În consecință, rolul inevitabil al acestor utilizatori nu este decisiv pentru constatarea existenței unui act de comunicare³⁷.

Cu privire la existența unui public nou

62. Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, comunicarea publică a unei opere protejate include actul de comunicare și un public³⁸. Partajarea de fișiere pe o rețea *peer-to-peer* privește în mod normal un număr nedeterminat de potențiali destinatari și presupune existența unui număr important de persoane. Prin urmare, existența unui public este dovedită³⁹.

63. În plus, cerința că publicul în cauză trebuie să fie un public nou se aplică numai în cazul unei comunicări secundare. Într-adevăr, publicul nou este definit drept publicul care nu a fost luat în considerare de titularii dreptului de autor atunci când aceștia au autorizat comunicarea inițială⁴⁰. Întrucât punerea la dispoziție a unor opere protejate de către utilizatorii unei rețele *peer-to-peer* are caracterul unei comunicări inițiale⁴¹, criteriul publicului nou nu este aplicabil în speță.

³³ Precum managerul unui hotel care direcționează semnalul de televiziune către camerele acestui hotel (Hotărârea din 7 decembrie 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, punctul 42) sau administratorii un site de indexare a fișierelor în rețeaua *peer-to-peer* (Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punctul 36).

³⁴ Hotărârea din 31 mai 2016, Reha Training (C-117/15, EU:C:2016:379, punctul 46).

³⁵ Care, în funcție de modul de funcționare a protocolului BitTorrent, joacă apoi același rol precum serverele în funcționarea web-ului.

³⁶ Hotărârea din 7 august 2018, Renckhoff (C-161/17, EU:C:2018:634, dispozitivul).

³⁷ Am adăuga, din motive de completitudine, că, în opinia noastră, utilizatorii unei rețele *peer-to-peer* în care sunt partajate opere accesibile în alt mod, dar contra cost, pun aceste opere la dispoziția publicului în scop lucrativ. Într-adevăr, astfel cum am explicat mai sus, în logica funcționării rețelelor *peer-to-peer*, încărcarea este contrapartida posibilității de descărcare. Astfel, utilizatorii unei astfel de rețele încarcă pentru a obține un avantaj economic, și anume posibilitatea de a accede gratuit la opere pentru care în mod normal ar fi trebuit să plătească. Prin urmare, există în mod clar un scop lucrativ.

³⁸ Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein (C-610/15, EU:C:2017:456, punctul 36).

³⁹ A se vedea în acest sens Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein (C-610/15, EU:C:2017:456, punctele 42 și 43).

⁴⁰ Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein (C-610/15, EU:C:2017:456, punctul 44).

⁴¹ A se vedea punctul 61 din prezentele concluzii.

64. În orice caz, chiar dacă acest criteriu ar fi aplicabil, în măsura în care proprietarii drepturilor de autor și ai drepturilor conexe nu au luat în considerare niciun public în cazul partajării operelor fără autorizarea acestor titulari, orice public căruia îi este destinată comunicarea, în speță utilizatorii rețelei *peer-to-peer*, trebuie, în consecință, să fie considerat nou.

Propunere de răspuns

65. Astfel, utilizatorii rețelelor *peer-to-peer*, prin faptul că oferă posibilitatea descărcării de pe calculatoarele lor a unor segmente de fișiere care conțin opere protejate prin dreptul de autor, fie cu ocazia descărcării acestor fișiere, fie independent de această descărcare, pun aceste opere la dispoziția publicului în sensul articolului 3 din Directiva 2001/29.

66. Prin urmare, propunem să se răspundă la prima întrebare că articolul 3 din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că intră sub incidența dreptului de punere la dispoziția publicului în sensul acestui articol punerea la dispoziție pentru descărcare în cadrul unei rețele *peer-to-peer* a unor segmente ale unui fișier care conține o operă protejată, și aceasta chiar înainte ca utilizatorul în cauză să fi descărcat el însuși întreg fișierul menționat și fără să se fi stabilit că acest utilizator a fost în cunoștință de cauză.

Cu privire la a doua întrebare preliminară

67. Prin intermediul celei de a doua întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă o societate precum Mircom care, deși a achiziționat anumite drepturi asupra unor opere protejate, nu le exploatează, ci se limitează să solicite despăgubiri din partea persoanelor care aduc atingere acestor drepturi, în speță, prin punerea acestor opere la dispoziția publicului pe rețele *peer-to-peer*, poate beneficia de măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute în capitolul II din Directiva 2004/48. Instanța de trimitere are de asemenea îndoieli dacă se poate considera că un astfel de organism a suferit vreun prejudiciu în sensul articolului 13 din această directivă.

Calitatea de licențiat a societății Mircom

68. Cele patru categorii de actori care trebuie să fie îndreptățiți să beneficieze de măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute în Directiva 2004/48 pentru garantarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală sunt enumerate la articolul 4 literele (a)-(d) din această directivă. Acestea sunt titularii drepturilor, celelalte persoane autorizate să utilizeze aceste drepturi, în special licențiații, organismele de gestionare colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală, precum și organismele de protecție profesională recunoscute prin lege ca având calitatea de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală. În ceea ce privește ultimele trei categorii, acestea sunt îndreptățite să beneficieze de dispozițiile Directivei 2004/48 numai dacă și în măsura în care dreptul intern aplicabil prevede acest lucru.

69. În cauza principală, cert este că Mircom nu este titulara vreunui drept de autor sau drept conex asupra operelor în cauză. Prin urmare, articolul 4 litera (a) din Directiva 2004/48 nu este aplicabil în privința sa.

70. În schimb, Mircom susține că a dobândit licențe care îi permit să comunice public operele în cauză în cauza principală în rețele *peer-to-peer*. La prima vedere, această societate ar trebui, prin urmare, să fie considerată licențiată și să beneficieze, ca urmare a acestui fapt, de dispozițiile Directivei 2004/48 în temeiul articolului 4 litera (b) din aceasta. Într-adevăr, legiuitorul Uniunii consideră licențiatii drept persoane afectate de activitățile de contrafacere, în măsura în care aceste activități pot împiedica exploatarea normală a licențelor sau pot chiar reduce veniturile acestora.

71. Revine de asemenea instanței de trimitere să verifice validitatea acordurilor de licență încheiate de Mircom în raport cu dreptul aplicabil acestor contracte, precum și calitatea procesuală activă a unui astfel de licențiat în raport cu normele procedurale aplicabile litigiului.

72. Această instanță observă totuși că Mircom nu valorifică în realitate licențele menționate, ci se limitează să solicite despăgubiri de la persoanele care aduc atingere drepturilor de autor și drepturilor conexe asupra operelor în cauză prin punerea lor la dispoziția publicului pe rețele *peer-to-peer*. Potrivit acesteia, modalitatea în care procedează Mircom corespunde perfect definiției a ceea ce este desemnat adesea drept un *troll* al drepturilor de autor.

73. Reamintim că un *troll* al drepturilor de autor este o persoană care, după ce a dobândit drepturi de exploatare limitate asupra operelor protejate, nu le exploatează de fapt, ci se limitează să solicite despăgubiri de la persoanele care încalcă aceste drepturi, în special pe internet, cel mai adesea în rețelele de partajare a fișierelor precum rețelele *peer-to-peer*. În plus, un *troll* al drepturilor de autor introduce acțiuni în justiție cu singurul scop de a obține numele și adresele contravenienților, pentru a le propune apoi o soluție amiabilă în schimbul plății unei anumite sume, cel mai adesea fără a continua aceste proceduri judiciare. Prin urmare, veniturile sale provin în principal din sume plătite „voluntar” de contravenienți, pe care le împarte cu titularii drepturilor de autor și ai drepturilor conexe asupra operelor în cauză. Acest procedeu pare a fi deosebit de eficient în ceea ce privește încălcarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe asupra filmelor pornografice, întrucât, pe lângă amenințarea cu daune semnificative care ar putea fi acordate, este posibil să se exploateze sentimentul de stânjenală cauzat în mod deliberat presupușilor contravenienți⁴². Astfel, în multe cazuri, persoanele în cauză pot fi înclinate să plătească sumele solicitate fără să se gândească la posibile măsuri de protecție sau chiar fără a fi actorii reali ai respectivelor încălcări⁴³.

74. Chiar Mircom a recunoscut în ședință că nu exploatează licențele dobândite asupra operelor în cauză în cauza principală și nici nu intenționează să facă acest lucru. În plus, deși rețelele *peer-to-peer* pot constitui canalul pentru distribuția legală a anumitor conținuturi protejate prin dreptul de autor, sunt necesare eforturi considerabile pentru a depăși dificultățile tehnice legate de un astfel de canal de distribuție și pentru a asigura rentabilitatea acestuia. Prin urmare, simpla achiziționare a licențelor nu este suficientă și Mircom nu pare că intenționează să întreprindă astfel de eforturi.

⁴² Este suficient adesea să se citeze titlurile explicite ale operelor care fac obiectul pretinselor încălcări.

⁴³ Persoanele desemnate sunt deținătorii conexiunilor la internet ale căror nume sunt constatate pe baza adreselor IP ale acestor conexiuni. Prin urmare, nu este vorba neapărat de persoanele care au săvârșit încălcări.

75. Dimpotrivă, instanța de trimitere face referire la decizii jurisdicționale, în special în Regatul Unit, în care s-a constatat că Mircom a acționat într-un mod tipic pentru *troll*-ii drepturilor de autor, în special prin utilizarea datelor presupușilor contravenienți obținute în cadrul procedurilor judiciare anterioare pentru a-i contacta și a le propune „aranjamente”, fără a urmări în justiție persoanele care au refuzat aceste aranjamente⁴⁴.

76. Prin urmare, s-ar părea că, într-adevăr, conduita societății Mircom corespunde celei a unui *troll* al dreptului de autor. Totuși, acest concept nu este cunoscut în dreptul Uniunii. În plus, conduita societății Mircom nu este în sine ilegală. Astfel cum subliniază în mod temeinic Comisia, nimic nu interzice unei părți interesate să renunțe la acțiunile în justiție și nici să caute soluții amiabile în litigiile dintre aceasta și contravenienții în materia drepturilor de autor.

77. În schimb, există, în dreptul Uniunii, un principiu general de drept potrivit căruia justițiabili nu se pot prevala în mod fraudulos sau abuziv de normele acestui drept. În fapt, aplicarea reglementării Uniunii nu poate fi extinsă pentru a se acoperi operațiunile realizate în scopul de a beneficia în mod fraudulos sau abuziv de avantajele prevăzute de dreptul Uniunii. Aceasta este situația atunci când dispozițiile de drept al Uniunii nu sunt invocate în vederea realizării obiectivelor acestor dispoziții, ci pentru a beneficia de un avantaj al dreptului Uniunii, deși condițiile pentru a beneficia de acest avantaj nu sunt îndeplinite decât formal⁴⁵.

78. În măsura în care principiul interzicerii abuzului de drept își găsește aplicarea în materii foarte variate de drept al Uniunii⁴⁶, nu vedem niciun motiv care să împiedice aplicarea acestuia în domeniul proprietății intelectuale. În plus, Directiva 2004/48 impune ea însăși, la articolul 3 alineatul (2) din aceasta, să se ofere protecție împotriva folosirii abuzive a măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație pe care le prevede.

79. Or, se poate considera că Mircom, prin dobândirea de licențe de exploatare pe care nu intenționează să le execute, urmărește în realitate să se prevaleze în mod abuziv de acestea pentru a dobândi statutul de licențiat care să îi permită să inițieze procedurile judiciare prevăzute de Directiva 2004/48 pentru a obține datele contravenienților în materia drepturilor de autor și a drepturilor conexe cu privire la operele la care se referă aceste licențe. Dispunând de aceste licențe, aceasta ar putea să contacteze contravenienții pentru a-i amenința cu acțiuni în justiție în scopul de a obține plata unei sume forfetare cu titlu de soluție amiabilă.

80. Astfel, după ce ar îndeplini în mod formal condițiile pentru a beneficia de statutul de licențiat, Mircom ar invoca acest statut într-un scop diferit de cel pentru care Directiva 2004/48 conferă licențiaților dreptul de a acționa în justiție în cazul unor încălcări ale drepturilor de proprietate intelectuală. Într-adevăr, scopul legiuitorului Uniunii a fost să confere licențiaților un instrument de protecție a exploataării normale a licențelor acestora, în timp ce scopul societății Mircom este numai de a reprima încălcările drepturilor de autor și ale drepturilor conexe și de a obține un avantaj financiar din aceasta. Prin urmare, această conduită s-ar încadra la definiția unui abuz de drept interzis în dreptul Uniunii.

⁴⁴ Hotărârea England and Wales High Court (Chancery Division) din 16 iulie 2019, *Mircom International Content Management & Consulting Ltd & Ors/Virgin Media Ltd & Anor* [2019] EWHC 1827.

⁴⁵ A se vedea cel mai recent Hotărârea din 26 februarie 2019, *N Luxembourg 1 și alții* (C-115/16, C-118/16, C-119/16 și C-299/16, EU:C:2019:134, punctele 96-98 și jurisprudența citată).

⁴⁶ A se vedea Hotărârea din 26 februarie 2019, *N Luxembourg 1 și alții* (C-115/16, C-118/16, C-119/16 și C-299/16, EU:C:2019:134, punctul 100 și jurisprudența citată). A se vedea de asemenea de la FERIA, R., Vogenauer, S. (editori), *Prohibition of Abuse of Law: A New General Principle of EU Law?*, Hart Publishing, Oxford – Portland, 2011.

81. Constatarea unui astfel de comportament abuziv necesită o evaluare factuală, a cărei efectuare ține de competența instanței naționale. În cazul în care aceasta ar constata că Mircom încearcă într-adevăr să profite în mod abuziv de statutul său de licențiat pentru a beneficia de măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute în dispozițiile adoptate în contextul transpunerii Directivei 2004/48, această instanță ar trebui să refuze să permită prevalarea de aceste măsuri, proceduri și mijloace de reparație, în măsura în care acest beneficiu se bazează pe statutul de licențiat.

Calitatea de cesionar de creanțe a societății Mircom

82. Cu toate acestea, având în vedere contractele încheiate între Mircom și producătorii de filme care au fost prezentate Curții, calitatea acestei societăți pare să poată fi analizată diferit. Revine astfel instanței de trimitere să verifice dacă aceste contracte nu diferă ca natură de contractele de licență. Dacă acesta ar fi cazul, nu ar fi vorba despre un abuz de drept, ci de o relație juridică diferită de cea care rezultă la prima vedere din aceste contracte.

83. În special, Mircom pretinde că este nu doar licențiat al producătorilor filmelor în cauză în cauza principală, ci și cesionarul creanțelor pe care acești producători le-ar deține ca urmare a încălcării drepturilor de autor și a drepturilor conexe cu privire la aceste filme. Prin urmare, se pune întrebarea dacă un astfel de cesionar de creanțe poate beneficia de măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute de Directiva 2004/48.

84. Reamintim că categoriile de persoane cărora Directiva 2004/48 le conferă beneficiul măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute pe care aceasta le prevede sunt enumerate la articolul 4 literele (a)-(d) din aceasta. Articolul 4 litera (a) din directiva respectivă se referă la titularii drepturilor de proprietate intelectuală, categorie care, fără îndoială, nu include cesionarii creanțelor legate de încălcarea acestor drepturi.

85. În schimb, articolul 4 litera (b) din Directiva 2004/48 menționează „toate celelalte persoane autorizate să utilizeze [drepturile de proprietate intelectuală]”. Astfel cum am arătat, Mircom ar putea, în principiu, să beneficieze de această dispoziție în calitatea sa de licențiat, cu condiția ca licențele sale să nu fie considerate ca fiind dobândite în scop abuziv. Prin urmare, este necesar în continuare să se verifice dacă această societate ar putea beneficia de dispoziția menționată în calitate de cesionar al creanțelor legate de încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală.

86. Considerăm că acest lucru nu este adevărat. Astfel, noțiunea de „utilizare a drepturilor de proprietate intelectuală” trebuie interpretată în sensul în care acoperă exercitarea prerogativelor exclusive care decurg din aceste drepturi. În ceea ce privește obiectele protejate de dreptul de autor și drepturile conexe, este vorba în special despre actele de reproducere, comunicare către public și distribuire a copiilor acestor obiecte. Astfel, persoanele autorizate să exercite aceste prerogative sunt cele care au, precum titularii de drepturi, un interes direct în protejarea acestor drepturi, menționat în considerentul (18) al Directivei 2004/48⁴⁷, întrucât orice încălcare a acestor drepturi poate să contravină prerogativelor menționate.

⁴⁷ Potrivit acestui considerent, „[a]r trebui ca persoanele îndreptățite să solicite aplicarea acestor măsuri, proceduri și mijloace de reparație să fie nu numai titularii drepturilor, ci și persoanele care au un interes direct și capacitate procesuală dacă și în măsura în care legislația aplicabilă permite aceasta, ceea ce poate include organizațiile profesionale însărcinate cu gestionarea acestor drepturi sau cu apărarea intereselor colective și individuale de care sunt responsabile”.

87. Or, dobândirea și recuperarea creanțelor legate de aceste încălcări nu constituie exercitarea prerogativelor exclusive ale titularilor drepturilor de proprietate intelectuală, ci mai degrabă un mecanism, curent în dreptul civil, de reparare a daunelor rezultate din încălcarea acestor prerogative. În consecință, în opinia noastră, articolul 4 litera (b) din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că nu îi include în categoria persoanelor autorizate să utilizeze drepturile de proprietate intelectuală, pe care le menționează, pe cesionarii creanțelor legate de încălcarea drepturilor menționate.

88. Nu este mai puțin adevărat că titularii drepturilor de proprietate intelectuală pot avea un interes în a ceda creanțele lor legate de încălcarea acestor drepturi, în special din cauza dificultăților pe care le pot întâmpina în a recupera ei înșiși aceste creanțe. Or, astfel de creanțe și-ar găsi mai degrabă un dobânditor în cazul în care cesionarii ar putea beneficia de mecanismele menite să faciliteze stabilirea și recuperarea acestor creanțe, precum cele prevăzute în capitolul II din Directiva 2004/48.

89. Prin urmare, nu excludem posibilitatea ca dreptul intern să acorde cesionarilor acestor creanțe statutul pentru a beneficia de măsurile luate în transpunerea Directivei 2004/48. Într-adevăr, conform jurisprudenței Curții, această directivă consacră un standard minim privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală și nu împiedică statele membre să prevadă măsuri de protecție mai stricte⁴⁸. Cu toate acestea, nu impune acest lucru.

90. În special, o astfel de cerință nu rezultă, în opinia noastră, din Hotărârea SNB-REACT⁴⁹. Este adevărat că, în acea hotărâre, Curtea a statuat, bazându-se în special considerentul (18) al Directivei 2004/48, că, „atunci când un organism însărcinat cu gestionarea colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală și recunoscut ca având calitatea de a-i reprezenta pe titularii acestor drepturi este considerat de legislația națională ca având un interes direct în apărarea drepturilor menționate, pe de o parte, și când legislația respectivă îi permite să aibă capacitate procesuală, pe de altă parte, statele membre sunt obligate să recunoască acestui organism calitatea procesuală necesară pentru a solicita aplicarea măsurilor, a procedurilor și a mijloacelor de reparație prevăzute de directiva amintită, precum și calitatea pentru a exercita o acțiune în justiție în vederea valorificării unor asemenea drepturi”⁵⁰. Cu toate acestea, astfel cum arată textul acestei hotărâri, a fost vorba despre un organism de gestionare colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală, și anume o entitate care aparține uneia dintre categoriile menționate la articolul 4 din Directiva 2004/48 [litera (c)]. Din considerentul (18) al Directivei 2004/48 rezultă că persoanele aparținând acestor categorii au, potrivit legiuitorului Uniunii, un interes direct în respectarea drepturilor de proprietate intelectuală. În schimb, considerentul menționat nu poate impune recunoașterea aceleiași calități organismelor care nu se încadrează în vreuna dintre aceste categorii precum cesionarii creanțelor legate de încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală, chiar dacă ar trebui să se considere că și aceștia au un interes direct. Într-adevăr, deși un considerent poate explica opțiunile legiuitorului și poate orienta astfel interpretarea dispozițiilor unui act de drept al Uniunii, acesta nu are o valoare normativă proprie, independentă de aceste dispoziții.

91. În plus, contrar argumentului susținut în ședință de Telenet, considerăm că nici faptul că cesiunea către Mircom se referă la creanțe care nu existau la momentul încheierii contractelor în cauză, nici faptul că aceste contracte sunt încheiate pentru o perioadă determinată nu se opun

⁴⁸ Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Stowarzyszenie Oławska Telewizja Kablowa (C-367/15, EU:C:2017:36, punctul 23 și jurisprudența citată).

⁴⁹ Hotărârea din 7 august 2018, SNB-REACT (C-521/17, EU:C:2018:639).

⁵⁰ Hotărârea din 7 august 2018, SNB-REACT (C-521/17, EU:C:2018:639, punctul 34).

existenței unei cesiuni de creanțe. Într-adevăr, dacă dreptul aplicabil permite acest lucru, o astfel de cesiune se poate referi la creanțe viitoare și poate fi reversibilă în cazul în care creanța nu este recuperată. În schimb, instanța de trimitere va trebui să verifice, în primul rând, validitatea acestor cesiuni în lumina dreptului aplicabil contractelor în cauză și, în al doilea rând, opozabilitatea unor astfel de cesiuni față de debitori, în lumina legislației aplicabile în fața instanței competente, inclusiv a normelor procedurale.

Celelalte potențiale calități ale societății Mircom

92. Bazându-se tot pe Hotărârea SNB-REACT⁵¹, Telenet susține că Mircom trebuie considerată un organism de gestionare colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală. La fel ca Proximus, Scarlet Belgium și Comisia, considerăm că această interpretare nu este corectă. Astfel, Mircom nu gestionează drepturile de autor și drepturile conexe ale cocontractanților săi, ci urmărește doar să obțină repararea prejudiciilor rezultate din încălcarea acestor drepturi. Aparent Mircom nici nu îndeplinește cerințele impuse organismelor de gestionare colectivă prin Directiva 2014/26/UE⁵². În plus, Mircom susține ea însăși că nu este un astfel de organism.

93. În sfârșit, împărtășim opinia guvernului polonez potrivit căreia fiecare titular al unui drept de autor sau al unui drept conex are dreptul de a autoriza o altă persoană, prin intermediul unui mandat sau al unui alt act juridic de autorizare, să exercite drepturile sale în numele său, în special pentru a solicita despăgubirea datorată pentru încălcarea dreptului său. Articolul 4 litera (d) din Directiva 2004/48 prevede de altfel în mod expres o astfel de situație. Cu toate acestea, situația pare diferită în cauza principală. Într-adevăr, la instanța de trimitere nu se contestă că Mircom acționează în numele și pe seama ei, iar nu în numele și pentru producătorii filmelor în cauză. Prin urmare, această societate nu poate fi considerată un organism de protecție profesională având calitatea de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală în sensul articolului 4 litera (d) din Directiva 2004/48.

Propunere de răspuns

94. Propunem să se răspundă la a doua întrebare preliminară că articolul 4 litera (b) din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că un organism care, deși a dobândit anumite drepturi asupra operelor protejate, nu le exploatează și se limitează la a solicita despăgubiri persoanelor care încalcă aceste drepturi nu are calitatea pentru a beneficia de măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute în capitolul II din această directivă, în măsura în care instanța competentă constată că dobândirea drepturilor de către acest organism a avut unicul scop de a obține această calitate. Directiva menționată nu impune și nici nu se opune ca statul membru să recunoască această calitate, în legislația sa internă, unui cesionar de creanțe legate de încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală.

⁵¹ Hotărârea din 7 august 2018, SNB-REACT (C-521/17, EU:C:2018:639).

⁵² Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale pentru utilizare online pe piața internă (JO 2014, L 84, p. 72).

Cu privire la a treia întrebare preliminară

95. Prin intermediul celei de a treia întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită să se stabilească în ce măsură împrejurările menționate în cadrul primelor două întrebări pot fi luate în considerare la evaluarea echilibrului echitabil între, pe de o parte, respectarea drepturilor de proprietate intelectuală și, pe de altă parte, drepturile și libertățile utilizatorilor, cum ar fi respectarea vieții private și protecția datelor cu caracter personal.

Observații preliminare

96. Rezultă din prezenta cerere de decizie preliminară că instanța de trimitere are cunoștință de jurisprudența Curții referitoare la transmiterea către persoane private a datelor cu caracter personal pentru a permite introducerea unei proceduri judiciare la instanțele civile împotriva încălcării drepturilor de autor. Conform acestei jurisprudențe, o astfel de transmitere este autorizată, fără a fi impusă, de dispozițiile coroborate ale articolului 8 alineatul (3) din Directiva 2004/48 cu cele ale articolului 15 alineatul (1) din Directiva 2002/58⁵³. Cu toate acestea, Curtea a considerat că, la transpunerea în special a Directivei 2002/58 și a Directivei 2004/48, statele membre au obligația să se asigure că se întemeiază pe o interpretare a acestora din urmă care permite asigurarea unui echilibru just între diferitele drepturi fundamentale protejate de ordinea juridică a Uniunii. Pe lângă aceasta, la punerea în aplicare a măsurilor de transpunere a acestor directive, revine autorităților și instanțelor din statele membre nu numai sarcina de a interpreta dreptul lor național într-un mod care să fie conform aceluiași directive, ci și aceea de a nu se întemeia pe o interpretare a acestora care ar intra în conflict cu drepturile fundamentale respective sau cu alte principii generale ale dreptului Uniunii precum principiul proporționalității⁵⁴.

97. Această jurisprudență trebuie interpretată în lumina unei jurisprudențe mai recente care pare să pună accentul pe obligația statelor membre de a se asigura că deținătorii drepturilor de proprietate intelectuală au posibilitatea reală de a obține despăgubiri pentru daunele rezultate din încălcarea acestor drepturi. Astfel, Curtea a statuat, într-o cauză în care faptele din cauza principală priveau partajarea fișierelor, că dreptul Uniunii (Directiva 2001/29 și Directiva 2004/48) se opune unei legislații sau practici jurisdicționale naționale în temeiul căreia deținătorul unei conexiuni la internet care a fost utilizată pentru a încălca drepturile de autor s-ar putea sustrage răspunderii care îi revine prin simpla desemnare a unui membru al familiei care avea posibilitatea de a accesa această conexiune, fără a face nicio precizare suplimentară, lăsând astfel titularul drepturilor de autor vătămat fără nicio posibilitate reală de acțiune și fără ca legislația respectivă să ofere acestui titular alte posibilități de a obține despăgubiri, de exemplu prin angajarea răspunderii deținătorului conexiunii la internet⁵⁵. Or, dacă recunoașterea propriei răspunderi de către deținătorul unei conexiuni la internet utilizate pentru încălcarea drepturilor de autor sau dacă indicarea persoanei responsabile constituie o condiție pentru ca titularul acestor drepturi să poată obține repararea prejudiciului suferit, acest lucru este cu atât mai mult necesar în ceea ce privește etapa prealabilă, și anume identificarea deținătorului conexiunii, care adesea este posibilă numai pe baza adresei IP și a informațiilor furnizate de furnizorul de acces la internet.

⁵³ Hotărârea din 19 aprilie 2012, *Bonnier Audio și alții* (C-461/10, EU:C:2012:219, punctul 55 și jurisprudența citată).

⁵⁴ Hotărârea din 19 aprilie 2012, *Bonnier Audio și alții* (C-461/10, EU:C:2012:219, punctul 56 și jurisprudența citată).

⁵⁵ Hotărârea din 18 octombrie 2018, *Bastei Lübbe* (C-149/17, EU:C:2018:841, punctele 51-53 și dispozitivul).

98. Cu toate acestea, Curtea tocmai a pronunțat Hotărârea La Quadrature du Net și alții⁵⁶, importantă în ceea ce privește etapa prealabilă oricărei comunicări a datelor precum adresele IP, și anume conservarea acestor date. Deși această hotărâre se bazează pe jurisprudența anterioară, oferă precizări importante. Totuși, este dificil să nu percepem o anumită tensiune între această hotărâre și jurisprudența citată la punctele anterioare referitoare la comunicarea adreselor IP în contextul acțiunilor în apărarea drepturilor de proprietate intelectuală.

99. Astfel, în Hotărârea La Quadrature du Net și alții Curtea a recunoscut că „în cazul unei infrațiuni săvârșite online, adresa IP poate constitui singurul mijloc de investigare care să permită identificarea persoanei căreia îi era atribuită această adresă la momentul săvârșirii infrațiunii respective”⁵⁷. Situația nu diferă în cazul faptelor ilicite de drept civil săvârșite online precum încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală. Curtea consideră de asemenea că „[a]ceastă categorie de date [adresele IP] prezintă [...] un grad de sensibilitate mai redus decât celelalte date de transfer”⁵⁸.

100. Astfel, potrivit Curții, „stocarea generalizată și nediferențiată [și anume cea referitoare la adresele IP ale tuturor persoanelor fizice care dețin un echipament terminal de la care se poate efectua accesul la internet] numai a adreselor IP atribuite sursei unei conexiuni^[59] nu este, în principiu, contrară articolului 15 alineatul (1) din Directiva 2002/58, interpretat în lumina articolelor 7, 8 și 11, precum și a articolului 52 alineatul (1) din cartă, cu condiția ca această posibilitate să fie supusă respectării stricte a condițiilor materiale și procedurale care trebuie să guverneze utilizarea acestor date”⁶⁰.

101. Cu toate acestea, potrivit Curții, „[a]vând în vedere caracterul grav al ingerinței în drepturile fundamentale consacrate la articolele 7 și 8 din cartă pe care o presupune această stocare, numai combaterea infracționalității grave și prevenirea amenințărilor grave la adresa siguranței publice sunt de natură, la fel ca protejarea securității naționale, să justifice această ingerință”⁶¹. În consecință, Curtea a statuat că articolul 15 alineatul (1) din Directiva 2002/58, interpretat în lumina articolelor 7, 8 și 11, precum și a articolului 52 alineatul (1) din cartă, se opune unor măsuri legislative care prevăd, în scopurile prevăzute la articolul 15 alineatul (1) din Directiva 2002/58, cu titlu preventiv, o stocare generalizată și nediferențiată a datelor de transfer, cu excepția în special a stocării generalizate și nediferențiate a adreselor IP atribuite sursei unei conexiuni (comunicări), în vederea protejării securității naționale, a combaterii infracționalității grave și a prevenirii amenințărilor grave la adresa siguranței publice⁶².

⁵⁶ Hotărârea din 6 octombrie 2020 (C-511/18, C-512/18 și C-520/18, EU:C:2020:791).

⁵⁷ Hotărârea din 6 octombrie 2020, La Quadrature du Net și alții (C-511/18, C-512/18 et C-520/18, EU:C:2020:791, punctul 154).

⁵⁸ Hotărârea din 6 octombrie 2020, La Quadrature du Net și alții (C-511/18, C-512/18 et C-520/18, EU:C:2020:791, punctul 152).

⁵⁹ Este vorba probabil despre o comunicare (a se vedea punctul 152 din aceeași hotărâre).

⁶⁰ Hotărârea din 6 octombrie 2020, La Quadrature du Net și alții (C-511/18, C-512/18 și C-520/18, EU:C:2020:791, punctul 155).

⁶¹ Hotărârea din 6 octombrie 2020, La Quadrature du Net și alții (C-511/18, C-512/18 și C-520/18, EU:C:2020:791, punctul 156).

⁶² Hotărârea din 6 octombrie 2020, La Quadrature du Net și alții (C-511/18, C-512/18 și C-520/18, EU:C:2020:791, punctul 1 din dispozitiv).

102. Or, dat fiind că furnizorii de servicii de comunicații electronice au, potrivit articolului 6 alineatul (1) din Directiva 2002/58, obligația de a șterge sau de a trece în anonim datele de transfer, inclusiv adresele IP, de îndată ce nu mai sunt necesare în scopul transmiterii comunicației⁶³, numai o măsură a statului membru adoptată în temeiul articolului 15 alineatul (1) din această directivă îi poate autoriza să conserve aceste date⁶⁴.

103. Este adevărat că Hotărârea amintită *La Quadrature du Net* și alții, amintită, se referă doar la stocarea datelor pentru motive legate de securitatea publică și lupta împotriva criminalității. Cu toate acestea, în hotărârea menționată, standardul de protecție a fost stabilit la un nivel deosebit de înalt și, în opinia noastră, va fi dificil de ignorat în alte domenii, precum protecția prin intermediul dreptului civil a drepturilor altor persoane. Or, în opinia noastră, este îndoielnic că interesele legate de protecția drepturilor de proprietate intelectuală sunt la fel de importante precum cele care stau la baza protejării securității naționale, combaterii infracționalității grave și prevenirii amenințărilor grave la adresa siguranței publice. În consecință, stocarea adreselor IP în scopul acestei protecții, precum și comunicarea acestora părților interesate în cadrul procedurilor care au ca obiect această protecție, chiar și atunci când aceste adrese sunt stocate în alte scopuri, ar fi contrare Directivei 2002/58⁶⁵, astfel cum a fost interpretată în această hotărâre. Astfel, titularii drepturilor de proprietate intelectuală vor fi privați de mijlocul principal, dacă nu singurul, de identificare a autorilor încălcărilor online ale drepturilor menționate, atunci când aceștia acționează, astfel cum este cazul în rețelele *peer-to-peer*, în mod anonim, ceea ce riscă să răstoarne echilibrul diferitor interese care sunt în joc și pe care Curtea s-a străduit să îl stabilească⁶⁶.

104. În prezenta cauză, cererea de decizie preliminară nu conține niciun indiciu cu privire la temeiul juridic al stocării adreselor IP a căror comunicare o solicită Mircom. Cu toate acestea, potrivit societății Telenet, această stocare s-ar baza pe articolul 126 din *Wet betreffende de elektronische communicatie* (Legea privind comunicațiile electronice) din 13 iunie 2005⁶⁷, dispoziție care a fost în discuție într-una dintre cauzele⁶⁸ care au condus la pronunțarea Hotărârii *La Quadrature du Net* și alții⁶⁹. În cazul în care stocarea adreselor IP în temeiul acestei dispoziții sau, cel puțin, utilizarea acestora în alte scopuri decât cele considerate licite în această hotărâre ar trebui considerate contrare dreptului Uniunii, cauza principală și, în consecință, prezenta cerere de decizie preliminară ar rămâne fără obiect⁷⁰.

105. Nu este mai puțin adevărat că, în prezenta cauză, instanța de trimitere solicită să se stabilească modul în care trebuie interpretate, în împrejurări precum cele din litigiul principal, criteriile stabilite în jurisprudența Curții citată la punctul 96 din prezentele concluzii. Este vorba, pe de o parte, despre îndoieli exprimate de instanța de trimitere în ceea ce privește existența unei

⁶³ Adresele IP ale conexiunilor la internet sunt de obicei atribuite în mod „dinamic”, și anume o adresă nouă este atribuită de fiecare dată când este pornită o conexiune la internet, ceea ce permite furnizorilor de servicii să conecteze mai mulți clienți decât adresele IP pe care le au disponibile. Prin urmare, datele referitoare la atribuirea unei adrese IP unui anumit client trebuie șterse destul de repede.

⁶⁴ A se vedea în acest sens Hotărârea din 6 octombrie 2020, *La Quadrature du Net* și alții (C-511/18, C-512/18 și C-520/18, EU:C:2020:791, punctul 154).

⁶⁵ A se vedea în acest sens Hotărârea din 6 octombrie 2020, *La Quadrature du Net* și alții (C-511/18, C-512/18 și C-520/18, EU:C:2020:791, punctul 166).

⁶⁶ A se vedea jurisprudența citată la punctele 96 și 97 din prezentele concluzii.

⁶⁷ *Belgisch Staatsblad*, 2005, p. 28070.

⁶⁸ Cauza C-520/18, *Ordre des barreaux francophones et germanophone* și alții.

⁶⁹ Hotărârea din 6 octombrie 2020 (C-511/18, C-512/18 și C-520/18, EU:C:2020:791).

⁷⁰ Este adevărat că Telenet, dar și Proximus și Scarlet Belgium afirmă în observațiile lor că această dispoziție națională nu permite comunicarea adreselor IP către Mircom, contestându-se astfel obiectul acțiunii principale. Cu toate acestea, evaluarea existenței unei astfel de posibilități și, prin urmare, a relevanței întrebărilor preliminare este de competența instanței de trimitere. Totuși, acesta este un alt aspect în raport cu problema validității acestei dispoziții în temeiul dreptului Uniunii.

încălcări a drepturilor de autor și a drepturilor conexe în cazul partajării unor fișiere pe rețelele *peer-to-peer* și, pe de altă parte, de rolul ambiguu jucat de societatea Mircom în acționarea în instanță împotriva acestor încălcări.

Cu privire la existența unei încălcări a drepturilor de proprietate intelectuală

106. În ceea ce privește existența unei încălcări a drepturilor de proprietate intelectuală și a drepturilor conexe, considerăm că răspunsul propus la prima întrebare preliminară clarifică suficient situația. Punerea la dispoziția publicului într-o rețea *peer-to-peer* a segmentelor unui fișier care conține o operă protejată constituie monopolul proprietarului drepturilor de autor și al drepturilor conexe asupra acestei opere și încalcă acest monopol atunci când este efectuată fără autorizarea titularului respectiv. Întrucât această punere la dispoziție este de obicei asociată cu descărcarea fișierelor pe rețelele *peer-to-peer*, deoarece face parte din modul lor de funcționare, această descărcare constituie un indiciu suficient al unei încălcări probabile a drepturilor de autor sau a drepturilor conexe pentru a justifica solicitarea de informații cu privire la identitatea deținătorilor conexiunilor de internet utilizate în acest scop de la furnizorul acestei conexiuni. Desigur, deținătorul drepturilor în cauză trebuie să demonstreze că fișiere care conțin opere pentru care acesta deține drepturile au fost partajate fără autorizația sa prin utilizarea conexiunilor la internet în cauză.

107. În continuare, deținătorul conexiunii la internet poate prezenta, în apărarea sa, elemente de probă pentru a demonstra că nu a fost el autorul încălcării în cauză, că s-a limitat să descarce fișierele, fără a le pune la dispoziția celorlalți utilizatori ai rețelei, că nu a fost la curent cu această punere la dispoziție automată etc. Totuși, aceasta este etapa următoare, cea a unei proceduri având ca obiect stabilirea unei posibile răspunderi. În schimb, protecția datelor cu caracter personal nu poate conferi o imunitate împotriva oricărei cereri justificate de divulgare a informațiilor necesare pentru a iniția o procedură judiciară echitabilă în despăgubiri⁷¹.

108. Telenet, Proximus și Scarlet Belgium invocă de asemenea argumentul potrivit căruia divulgarea numelor deținătorilor conexiunilor la internet prin intermediul cărora au fost partajate filmele asupra cărora Mircom deține drepturile ar constitui, dacă înțelegem corect, ca urmare a titlurilor explicite ale acestor filme, o prelucrare de date referitoare la viața sexuală sau orientarea sexuală a unei persoane fizice în sensul articolului 9 din Regulamentul 2016/679. Or, o astfel de prelucrare este în principiu interzisă potrivit articolului 9 alineatul (1) din acest regulament.

109. Cu toate acestea, chiar presupunând că deținerea unei conexiuni la internet, care a fost utilizată pentru a partaja filme erotice pe rețelele *peer-to-peer*, constituie o informație referitoare la viața sau orientarea sexuală a persoanei în cauză, considerăm că în speță sunt aplicabile excepțiile prevăzute la articolul 9 alineatul (2) literele (f)-(g) din Regulamentul 2016/679. Prin urmare, nu considerăm că articolul 9 alineatul (1) din acest regulament se poate opune divulgării numelor deținătorilor conexiunilor la internet în cadrul unei acțiuni în despăgubire întemeiate pe prejudiciul rezultat dintr-o partajare.

⁷¹ Lăsăm deoparte aici problema modului de operare specific al Mircom, pe care îl vom analiza în continuare. Cu toate acestea, este adevărat că Hotărârea din 6 octombrie 2020, La Quadrature du Net și alții, (C-511/18, C-512/18 și C-520/18, EU:C:2020:791), menționată la punctele 98-101 din prezentele concluzii, aruncă o lumină diferită asupra acestei probleme.

Cu privire la rolul reclamantei

110. Problemele ridicate de rolul și modalitatea de lucru ale unei entități precum Mircom sunt mai delicate.

111. În primul rând, articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2004/48 impune ca cererea de informații să fie formulată „în cadrul unei acțiuni referitoare la încălcarea unui drept de proprietate intelectuală”. Curtea a avut deja ocazia să statueze că această expresie nu poate fi înțeleasă ca făcând referire exclusiv la procedurile având ca obiect constatarea încălcării unui drept de proprietate intelectuală⁷². Într-adevăr, aceasta a recunoscut că dreptul la informare poate fi exercitat de asemenea în cadrul unei proceduri autonome, după ce s-a constatat existența încălcării⁷³. În acord cu opinia Comisiei, considerăm că acest drept poate fi exercitat cu atât mai mult înainte de o astfel de constatare, în special în cazul în care cererea de informații se referă la datele posibilelor contravenienți, care sunt necesare pentru introducerea unei eventuale acțiuni.

112. Dificultatea în prezenta cauză se datorează faptului că instanța de trimitere pare să pună la îndoială faptul că Mircom intenționează să introducă astfel de acțiuni; potrivit acestei instanțe, ar fi vorba mai degrabă de faptul de a determina persoanele în cauză să accepte oferta sa de soluționare amiabilă.

113. Cu toate acestea, considerăm că expresia „în cadrul unei acțiuni referitoare la încălcarea unui drept de proprietate intelectuală” este suficient de cuprinzătoare pentru a include un procedeu de tipul celui aplicat de Mircom. Acțiunea acesteia are cu siguranță o legătură strânsă cu încălcări ale drepturilor de autor și drepturilor conexe și constituie o metodă, chiar dacă îndoielnică din punct de vedere moral, de apărare a acestor drepturi. De asemenea, nu este în sine ilegală. În plus, căutarea unei soluții amiabile constituie adesea o condiție prealabilă pentru inițierea unei acțiuni propriu-zise în justiție. Aceasta necesită, precum în acțiunea jurisdicțională, cunoașterea numelui și a adresei presupusului contravenient.

114. Prin urmare, nu considerăm că instanța de trimitere poate respinge cererea Mircom pentru motivul că aceasta nu a fost introdusă în contextul unei acțiuni referitoare la încălcarea unui drept de proprietate intelectuală, astfel cum impune articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2004/48.

115. În al doilea rând, articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2004/48 prevede că cererea de informații trebuie să fie justificată și rezonabilă. În această privință, în opinia noastră, instanța de trimitere ar trebui să ia în considerare modul de operare al Mircom.

116. Într-adevăr, în cazul în care această instanță ar considera că dobândirea de către Mircom a licențelor de exploatare a filmelor în cauză a avut un obiectiv abuziv, cererea acesteia ar trebui considerată nejustificată. În plus, chiar presupunând validă calitatea de licențiat a Mircom, aceasta, în măsura în care nu are intenția de a exploata licențele respective, nu ar suferi practic niciun prejudiciu a cărui reparare ar putea să o solicite ulterior în temeiul articolului 13 din Directiva 2004/48. Acțiunea sa ar fi astfel lipsită de obiect, iar cererea sa nejustificată.

⁷² Hotărârea din 18 ianuarie 2017, NEW WAVE CZ (C-427/15, EU:C:2017:18, punctul 20).

⁷³ Hotărârea din 18 ianuarie 2017, NEW WAVE CZ (C-427/15, EU:C:2017:18, dispozitiv).

117. Ar mai fi posibil ca Mircom să fie considerată un cesionar al creanțelor producătorilor de filme care rezultă din încălcări ale dreptului de a pune la dispoziția publicului filmele în cauză. Într-un astfel de caz, potrivit răspunsului pe care îl propunem la a doua întrebare, *locus standi* al societății Mircom s-ar întemeia numai pe dreptul național. Prin urmare, instanța de trimitere ar trebui să evalueze cererea de informații în temeiul acestui drept.

118. În sfârșit, în al treilea rând, articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2004/48 prevede că măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute de această directivă trebuie să fie aplicate astfel încât să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive. Prin urmare, instanța de trimitere are obligația de a oferi o astfel de protecție. Or, într-o situație precum cea în discuție în cauza principală, două împrejurări tind să indice că cererea de informații referitoare la identitatea presupușilor contravenienți ai drepturilor de proprietate intelectuală are un caracter abuziv.

119. Prima se referă la dobândirea abuzivă a calității necesare pentru a se prevala de măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute de Directiva 2004/48, în special de dreptul la informare reglementat la articolul 8 din această directivă. Am analizat această problemă în cadrul răspunsului la a doua întrebare preliminară.

120. A doua împrejurare se referă, în termeni mai generali, la modul de operare al Mircom. Astfel, după cum remarcă în mod corect Comisia, o serie de elemente – faptul că este vorba doar despre încălcări presupuse și contravenienți prezumați, caracterul masiv al cererii de informații⁷⁴, natura filmelor în cauză, faptul că Mircom evaluează în mod forțat despăgubirea datorată la 500 de euro de persoană, fără a lua în considerare împrejurările specifice ale fiecărui caz și, în sfârșit, îndoielile cu privire la intenția reală a Mircom de a introduce acțiuni în justiție în cazul refuzului unei soluții amiabile – permit să se presupună că cererea sa de informații ar putea fi utilizată în mod abuziv, nu în scopul de a obține repararea proporțională a unui prejudiciu, ci în scopul de a obține, sub acoperirea unei propuneri de soluționare amiabilă a litigiului, un fel de răscumpărare. În plus, instanța de trimitere nu menționează nicio acțiune a Mircom îndreptată împotriva platformelor de indexare a fișierelor torrent referitoare la filmele ale căror drepturi le deține, în pofida faptului că jurisprudența Curții⁷⁵ îi conferă această posibilitate. Aceasta este o împrejurare în plus care poate determina instanța de trimitere să considere că nu este vorba despre eradicarea activităților de contrafacere, ci de a profita de acestea.

121. Constatarea unui astfel de abuz se încadrează pe deplin în aprecierea faptelor din cauza principală și, prin urmare, în competența instanței de trimitere. În ceea ce privește dreptul Uniunii, acesta permite și chiar impune efectuarea unei astfel de analize și, dacă este necesar, refuzul dreptului la informare prevăzut la articolul 8 din Directiva 2004/48.

Propunere de răspuns

122. Prin urmare, propunem să se răspundă la a treia întrebare că articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2004/48 coroborat cu articolul 3 alineatul (2) din aceasta trebuie interpretat în sensul că instanța națională trebuie să refuze acordarea dreptului la informare prevăzut la articolul 8 din această directivă în cazul în care, având în vedere circumstanțele litigiului, aceasta constată că cererea de informații este nejustificată sau abuzivă.

⁷⁴ Potrivit informațiilor conținute în cererea de decizie preliminară, cererea de informații în discuție în cauza principală se referă la mai mult de 2 000 de adrese IP.

⁷⁵ Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein (C-610/15, EU:C:2017:456).

Cu privire la a patra întrebare preliminară

123. Prin intermediul celei de a patra întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 6 alineatul (1) litera (f) din Regulamentul 2016/679 trebuie interpretat în sensul că înregistrarea adreselor IP ale persoanelor ale căror conexiuni la internet au fost utilizate pentru partajarea operelor protejate pe rețele *peer-to-peer*, cum este cea efectuată de Media Protector în numele Mircom, constituie o prelucrare nelegală a datelor cu caracter personal.

124. Această întrebare se bazează pe premisa că adresele IP menționate constituie date cu caracter personal, iar înregistrarea lor constituie prelucrare. Totuși, această premisă este corectă numai în cazul în care instanța de trimitere ar acorda societății Mircom statutul necesar pentru a beneficia de măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute în Directiva 2004/48 și în special ar admite cererea sa în temeiul articolului 8 din această directivă.

125. Astfel, Curtea a avut deja ocazia de a statua că adresele IP, inclusiv adresele dinamice, constituie date cu caracter personal în cazul în care persoana responsabilă cu prelucrarea acestor adrese IP dispune de mijloace legale care îi permit să identifice persoana vizată cu ajutorul informațiilor suplimentare de care dispune furnizorul de servicii de internet al acestei persoane⁷⁶. Într-un astfel de caz, nu există nicio îndoială că înregistrarea acestor adrese în scopul utilizării lor ulterioare în cadrul unor acțiuni în justiție corespunde definiției prelucrării de la articolul 4 punctul 2 din Regulamentul 2016/679.

126. Aceasta ar fi situația în cazul în care Mircom, în numele căreia Media Protector colectează adresele IP, ar dispune de un mijloc legal de identificare a deținătorilor de conexiuni la internet în temeiul procedurii prevăzute la articolul 8 din Directiva 2004/48. În schimb, dacă i-ar trebui refuzat beneficiul acestei proceduri, adresele IP în cauză în speță nu ar putea fi considerate date cu caracter personal, întrucât acestea nu s-ar referi la persoane identificate sau identificabile în sensul articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679. În consecință, acest regulament nu ar fi aplicabil.

127. În ceea ce privește interpretarea articolului 6 alineatul (1) litera (f) din Regulamentul 2016/679, aceasta stabilește trei condiții cumulative pentru ca prelucrarea datelor cu caracter personal să fie legală, și anume, în primul rând, urmărirea unui interes legitim de către operator sau de către terțul sau terții cărora li se comunică datele, în al doilea rând, necesitatea prelucrării datelor cu caracter personal pentru realizarea interesului legitim urmărit și, în al treilea rând, condiția să nu prevaleze drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei vizate de protecția datelor⁷⁷.

128. Considerăm că este îndeplinită condiția referitoare la necesitatea prelucrării datelor cu caracter personal pentru realizarea interesului legitim urmărit. O rețea *peer-to-peer* este, din punct de vedere tehnic, o rețea de calculatoare⁷⁸ care comunică între ele. Această comunicare se efectuează prin adresele IP care identifică diferitele calculatoare (mai exact, routerele acestora care asigură conexiunea lor la internet). Orice constatare a unui act de partajare a unui fișier pe o astfel de rețea și, prin urmare, a unei încălcări a drepturilor de autor și a drepturilor conexe, în cazul în care fișierul conține o operă protejată și partajarea are loc fără autorizarea titularilor

⁷⁶ Hotărârea din 19 octombrie 2016, Breyer (C-582/14, EU:C:2016:779, punctul 49).

⁷⁷ A se vedea, în ceea ce privește articolul 7 litera (f) din Directiva 95/46, care are un echivalent în articolul 6 alineatul (1) litera (f) din Regulamentul 2016/679, Hotărârea din 4 mai 2017, Rigas satiksme (C-13/16, EU:C:2017:336, punctul 28).

⁷⁸ Termenul „*peer*” desemnează, propriu-zis, un calculator conectat la rețea.

drepturilor menționate, necesită în mod necesar identificarea și înregistrarea adresei IP de la care a fost efectuat acest act. Numai într-o a doua etapă este posibilă identificarea deținătorului conexiunii la internet căreia i-a fost atribuită la un moment dat adresa IP în cauză. În cazul în care acest titular nu este întotdeauna la originea actului în cauză, în mod normal, el poate furniza informații referitoare la persoana responsabilă sau poate fi considerat el însuși responsabil pentru faptele săvârșite cu ajutorul conexiunii sale la internet⁷⁹.

129. Rezultă că, pentru a solicita repararea daunelor cauzate prin partajarea neautorizată a operelor protejate în rețelele *peer-to-peer*, este necesar să se înregistreze adresele IP ale utilizatorilor acestor rețele.

130. Condiția referitoare la urmărirea unui interes legitim de către operator sau de către un tert este strâns legată de circumstanțele menționate în contextul celei de a doua și al celei de a treia întrebări preliminare și de aprecierea acestora de către instanța de trimitere. Într-adevăr, putem face aici aceleași observații precum cele făcute cu privire la cererea de divulgare a numelor persoanelor cărora le-au fost atribuite adresele IP înregistrate în temeiul articolului 8 din Directiva 2004/48. În cazul în care instanța de trimitere ar considera că această cerere este nejustificată sau abuzivă, înregistrarea adreselor IP care precedă această cerere nu ar putea fi considerată ca fiind efectuată în urmărirea unui interes legitim. Cu toate acestea, într-un astfel de caz, adresele IP ar înceta să mai fie date cu caracter personal, iar Regulamentul 2016/679 nu ar fi aplicabil⁸⁰.

131. În schimb, recuperarea creanțelor în timp util de către un cesionar al acestor creanțe poate constitui un interes legitim care justifică prelucrarea datelor cu caracter personal în sensul articolului 6 alineatul (1) litera (f) din Regulamentul 2016/679. Cu toate acestea, pentru ca o astfel de prelucrare să fie justificată, cesionarul trebuie să poată utiliza aceste date pentru a identifica debitorii creanțelor achiziționate. Astfel, caracterul justificat al prelucrării va depinde în orice caz de soarta cererii de comunicare a numelor deținătorilor de conexiuni la internet identificate de adresele IP în cauză.

132. În sfârșit, în ceea ce privește condiția ca drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei vizate de protecția datelor să nu prevaleze asupra interesului legitim care stă la baza prelucrării datelor cu caracter personal în cauză, este vorba despre existența unor eventuale circumstanțe speciale ale speței, motiv pentru care prelucrarea nu ar fi legală în pofida existenței unui interes legitim. Revine instanței competente să evalueze existența unor astfel de circumstanțe speciale.

133. Prin urmare, propunem să se răspundă la a patra întrebare preliminară că articolul 6 alineatul (1) litera (f) din Regulamentul 2016/679 trebuie interpretat în sensul că înregistrarea adreselor IP ale persoanelor ale căror conexiuni la internet au fost utilizate pentru partajarea unor opere protejate pe rețele *peer-to-peer* constituie prelucrarea legală a datelor cu caracter personal în cazul în care această înregistrare se efectuează în scopul unui interes legitim al operatorului sau al unui tert, în special pentru a depune o cerere justificată de divulgare a numelor deținătorilor conexiunilor la internet identificate prin adresele IP în temeiul articolului 8 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2004/48.

⁷⁹ A se vedea în acest sens Hotărârea din 18 octombrie 2018, Bastei Lütbe (C-149/17, EU:C:2018:841, dispozitivul).

⁸⁰ A se vedea punctul 126 din prezentele concluzii. Am adăuga că nici adresele IP dinamice, care nu sunt conectate la conexiuni concrete de internet, nu constituie date de trafic în sensul articolului 2 al doilea paragraf litera (b) din Directiva 2002/58.

Concluzie

134. Având în vedere toate considerațiile de mai sus, propunem să se ofere următoarele răspunsuri la întrebările preliminare adresate de *ondernemingsrechtbank Antwerpen* (Tribunalul Comercial din Antwerpen, Belgia):

- 1) Articolul 3 din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională trebuie interpretat în sensul că intră sub incidența dreptului de punere la dispoziția publicului în sensul acestui articol punerea la dispoziție pentru descărcare în cadrul unei rețele *peer-to-peer* a unor segmente ale unui fișier care conține o operă protejată, și aceasta chiar înainte ca utilizatorul în cauză să fi descărcat el însuși întreg fișierul menționat și fără să se fi stabilit că acest utilizator a fost în cunoștință de cauză.
- 2) Articolul 4 litera (b) din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală trebuie interpretat în sensul că un organism care, deși a dobândit anumite drepturi asupra operelor protejate, nu le exploatează și se limitează la a solicita despăgubiri persoanelor care încalcă aceste drepturi nu are calitatea pentru a beneficia de măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute în capitolul II din această directivă, în măsura în care instanța competentă constată că dobândirea drepturilor de către acest organism a avut unicul scop de a obține această calitate. Directiva 2004/48 nu impune și nici nu se opune ca statul membru să recunoască această calitate, în legislația sa internă, unui cesionar de creanțe legate de încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală.
- 3) Articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2004/48, coroborat cu articolul 3 alineatul (2) din aceasta, trebuie interpretat în sensul că instanța națională trebuie să refuze acordarea dreptului la informare prevăzut la articolul 8 din această directivă în cazul în care, având în vedere circumstanțele litigiului, aceasta constată că cererea de informații este nejustificată sau abuzivă.
- 4) Articolul 6 alineatul (1) litera (f) din Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) trebuie interpretat în sensul că înregistrarea adreselor IP ale persoanelor ale căror conexiuni la internet au fost utilizate pentru partajarea unor opere protejate pe rețele *peer-to-peer* constituie prelucrarea legală a datelor cu caracter personal în cazul în care această înregistrare se efectuează în scopul unui interes legitim al operatorului sau al unui terț, în special pentru a depune o cerere justificată de divulgare a numelor deținătorilor conexiunilor la internet identificate prin adresele IP în temeiul articolului 8 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2004/48.